

MMS 1644

SKINNY

VILVAKOKA

'90 december

TARTALOMJEGYZÉK

Két karácsonyi vers	3.
Elnökségi tudósítás	4.
Tudósítás megyei szervezeteink közgyűléseiről	7.
Madrid 1990.	13.
Közlekedési rovat	16.
Major Rita riportja a Táncművészeti dokumentumok c. lapból	18.
Visszapillantó	21.
Szabó László A román kor művészete	26.
Tallózás külföldi vakügyi irodalomból	28.
Vak költők versei	30.
Vak szerzők művei	31.
Kitekintő	32.
Pis Mátyásné: Kötésminták	35.
Közlemények	36.
Hirdetések	37.

A Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetségének folyóirata

Felelős kiadó: Erhartné dr. Molnár Katalin főtktár

Felelős szerkesztő: Bartha Zsuzsanna

Kiadóhivatal: 1146 Budapest, Május 1. út 47.

Telefon: 1-210-440/14 mellék

ISSN 0209-6765

*Minden kedves
olvasónknak*

*kellemes
karácsonyi
ünnepeket és*

boldog új évet kívánunk!

3

Két karácsonyi vers

Juhász Gyula

Karácsony felé

Szép tündérország támad föl szívemben
Ilyenkor decemberben
A szeretetnek csillagára nézek,
Megszáll egy titkos, gyönyörű ígézet,
Ilyenkor decemberben.

...Bizalmas szívvel járom a világot,
S amit az élet vágott,
Behegesztem a sebet a szívemben,
Ilyenkor decemberben.

...És valahol csak kétkedő beszédet
Hallok, szomorúan nézek,
A kis Jézuska itt van a közelben,
Legyünk hát jobbak, s higgyünk
rendületlen,
Ne csak így decemberben.

Vak költő verse

L. Krausner-Eichtinge

Téli erdő

(Az Unser Schaffen c. testvérlapból
fordította: Kas László)
Hópehely hull, békés csend ül
Téli éjszakán,

Angyalkórus dala csendül
Ünnep lesz talán...

Holdsütötte lágy fehérség,
Szúzi hólepel,
Nagy Mester festette kékség:
Ég, Föld ünnepel.

Lelkem lelkendezve ujjong,
Szívem megre meg,
Fényben ragyog, örömtől zsong
Csillagrengeteg.

Keblem húrja halkán pendül,
Szólal már a dal.
Csengő csen: mi az — mi zendül?
Égi zenekar!

Sietnem kell! Minden készen!
Élvezzük tehát —
(Mily örömben lesz majd részem!)
— E szent éjszakát.

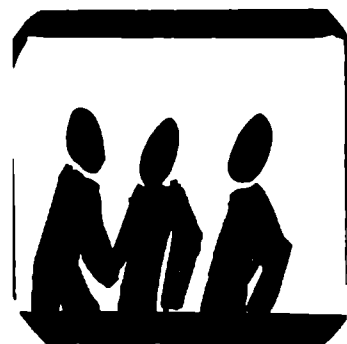
Várom gyermekmód, epedőn,
Mindjárt eljövend
Krisztus-gyermek, téli erdőn
át — amottan fent.

Holdfény árasztja sugarát,
Órt állnak a fenyők.
Nézd lombjuk büszke csarnokát:
Álmom őrzi ők...

4

Lak István

Elnökségi tudósítás

Az MVGYOSZ Országos Elnöksége 1990. november 29-én ülést tartott. Dr. Szigeti György elnökségi tag parlamenti elfoglaltsága következtében igazoltan hiányzott a tanácskozásról. Pinviczki György, elnökségi tag csak délig volt jelen az ülésen, mivel délután számos tagtárssal együtt utolsó útjára kísérte Pintér Mária budapesti tagtársunkat, aki huzamos ideig aktív tagja volt a sportkörünk atlétikai szakosztályának.

Elekesné Horváth Márta, a szövetség Rehabilitációs Osztályának vezetője valamennyi napirendi pont munkájában részt vett. Kuminka Györgyné elnök meggyitójában ismertette a napirendi pontokat, majd ezek elfogadása után megkezdődött az érdemi munka.

Az első napirendi pontban a megyei szervezetek 1990. évi közgyűléseiről, küldöttközgyűléseiről szóló jelentéssel foglalkozott a testület. Elekesné Horváth Márta írásban elkészített tájékoztatójához rövid szóbeli kiegészítést fűzött. Mivel lapunk e számában részletes tudósításban foglalkozunk a megyei szervezetek legfontosabb évi eseményeivel, ezért itt most csak a szóbeli kiegészítéseket és a hozzászólások főbb gondolatait emeljük ki. Elekesné többek között elmondta: az idén is sok helyen foglalkoztak a hozzászólók a személyi járadék kérdésével, a nehezedő anyagi helyzettel. Számos helyen érdeklődtek a közgyógyellátásról, a fehérbot kiváltással kapcsolatos eljárásról. A tagdíjemeléssel kapcsolatban csak

Veszprém megyében

volt kifogás, egy tagtárs soknak tartotta az új összeget. Egyébként ez sehol nem vetődött fel így. A jelenlegi 120 Ft évi tagsági díjat mindenütt reálisnak tartották. Az országban több helyen komoly problémát jelent a munkába helyezés. Elég sok megyében kevés az aktivisták száma az egyesületben. Az eltelt időszakban igen kedvezően alakult az egyesületi élet Tolna és Zala megyében. A Vakok Világa című lap több helyen is szóba került, kevesebb bírálat érte az újságot, mint tavaly, már többen is elismeréssel említették színvonalasabb tartalmát. De a lap késését továbbra is soknak tartják.

Ezután hozzászólások következtek. Erhartné dr. Molnár Katalin főtitkár több kérdéssel is foglalkozott: A jövőben minden megyei szervezet a közgyűlési beszámoló végén tüntesse fel a hozzászólásokban elhangzott javaslatokat — bár ezek száma elég kevés, mert javaslattétellel igen kevesen élnek. A Vakok Világa című lapunk készítésénél 1991. január 1-től szeretnénk bevezetni a számítógépes szövegszerkesztést és a lap összeállítását. Helyben végezzük el a korrigálást és a nyomda már a teljesen kész anyagot kapja, ezáltal rövidebbé válik a lap előállítása. A szerkesztő munkájával kapcsolatban felmerül a kérdés, hogy valamelyik elnökségi tagnak segíteni kellene a már hosszabb ideje betegeskedő Bartha Zsuzsanna szerkesztői munkáját.

Pinviczki György: A Budapesti és Pest megyei szervezet területi körzeti taggyűlésén Törőcsik Pál javasolta, hogy a szövetség vezetősége tárgyaljon a Társadalombiztosítási Intézettel a fehérbot igénylés egyszerűsítéséről. El kell érni azt, hogy minden tagtárs alanyi jogon kaphassa meg a fehérbotot minden megyei szervezetnél — az SZTK-ban való eddigi felírás kiküldetésével — a helyszínen. A bot mennyiségét a szövetség tartsa nyilván és arról az SZTK-val számoljon el.

A megyei szervezet küldöttközgyűlése jóváhagyta Horváth Lajos javaslatát, amelyben kérte, hogy az Országos Elnökség a Vakok Világa című lapban 1990. július 1-től kísérletképpen egy évre bevezetett, Braille-rövidírás bővített rendszerét függesse fel, mert az szerinte nem megfelelő. Az elnökség hívja össze újból a rövidírási bizottságot és az, újólag vizsgálja meg a rövidírási rendszert.

Szabó József: Ahol körzeti csoportok működnek, ott a taggyűléseken sokkal több probléma merül fel, mint a küldöttközgyűlésen. A hozzászólásokban szereplő kérdések zömét a megyékben kell megoldani.

Több hozzászóló aggodalmát fejezte ki a helyi önkormányzatokkal való kapcsolatteremtés tekintetében, mivel ezek az új intézmények maguk dönthetik el, hogy kit segítenek, vagy nem.

Az elnökség a rehabilitációs osztály vezetőjének jelentését a megyei közgyűlésekről, küldöttközgyűlésekről kiegészítésekkel, javaslatokkal jóváhagyta.

A második napirendi pontban a megyei szervezetek tárgyi és személyi feltételeinek elemzése következett. A megyei szervezetek helyiség kérdése megoldott, kivéve Bács-Kiskun, Tolna

és Zala megyét. A szervezetek helyiségeinek bére 1990-ben összesen 1677456 Ft-ot tett ki. A szövetség központja az anyagi feltételeket megteremti a megyék működéséhez. A tárgyi feltételek javításában segítséget ad a helyiség gondokkal küszködő említett megyéknek. A személyi feltételek javítása érdekében a központ az elmúlt évben igen sokat tett. Az adminisztrátorok bérének emelkedése 69%, a titkároké pedig 52% volt. Az előbbieket átlagfizetése jelenleg 8000 Ft (ebben benne vannak a négyórások is, ezért a főfoglalkozásúaknál ez az összeg magasabb), az utóbbiaknál 5379 Ft. Jelenleg 11 főfoglalkozású adminisztrátor dolgozik a megyékben. A jövő legfontosabb feladata, hogy minden megyei szervezetnél főfoglalkozású adminisztrátor legyen. A megyék igyekezzenek megtalálni a rátermett, megfelelő munkatársakat.

Harmadik napirendi pontként az Üdültetési Bizottság tájékoztatóját tárgyalta a testület. Először tájékoztató hangzott el az 1990. évi üdültetésről, majd a jövőbeni elképzelésekről. 1990-ben a boglárlelleli üdültetés május 17-től szeptember 5-ig tartott.

Nyolc kéthetes és egy nyolcnapos turnus volt. Összesen 291 személyt utaltak be szervezeteink, ezenkívül 20 német vendég is üdült nálunk. Az első turnusban csak 12 személy vette igénybe az üdültetést. 1990-ben az üdültetésből származó bevétel összege 669199 Ft volt. ezzel szemben a kiadások összköltségének összege igen tetemes többletet mutat: 1890000 Ft ebben az évben. Az élelmezési költség összesen 1002304 Ft volt. Az idén az élelmezést az OKISZ Üdülőből oldotta meg szövetségünk.

5

Az ismert gazdasági helyzet következtében a jövőben várható az üdültetési díj jelentős emelése.

Az Üdültetési Bizottság javasolta többek között: az üdültetési főszezon május végétől szeptember közepéig tartson. Május hónapban a férőhelyeket fel kell ajánlani önköltséges alapon a látássérültek intézetei részére. De ebben a hónapban meg lehet szervezni az énekkari tábor is. A megyei szervezetek az üdülőbe lehetőleg súlyosan beteg személyeket, illetve különleges ellátást igénylő egyéneket ne utaljanak be. Szükséges az üdülő folyamatos javítása, karbantartása. A jövőben az üdültetés idején az üdülő kapuját és az épületeket éjszaka be kell zárni. A csereüdültetés feltételeit meg kell vizsgálni. Elsősorban a környező országokkal kell tárgyalásokat kezdeni, de az ajánlatokat nagyon körültekintően kell elbírálni. Szabó József, az Üdültetési Bizottság tagja a testület ülései előtti időegyeztetési problémák, viták miatt kivált a bizottságból. Az elnökség a hozzászólások, kiegészítések, véleményezések után a beszámolót jóváhagyta.

A negyedik napirendi pontban az elnökség III. negyedévben hozott határozatai végrehajtásának felülvizsgálatát végezte el a testület.

Az ülésen hozott elnökségi határozatok:

A Vakok Világa pontírású változatában, kísérletképpen egy évre (1990. július 1-től 1991. július 1-ig bevezetett rövidírási rendszer továbbra is érvényben marad az említett időszakban. A testület felhívja a lap olvasóinak fi-

gyelmét, hogy a rendszer jeleire konkrét javaslatokat, észrevételeiket tegyék meg a Vakok Világa szerkesztőségébe Lak István részére.

A testület 1990. december 1-jétől megbízta Lak István elnökségi tagot, hogy szerkesztőségi munkatársként vegyen részt a Vakok Világa szerkesztési munkájában.

A megyék személyi feltételeinek javítása érdekében úgy döntött az elnökség, hogy e választási ciklus végéig minden megyében legalább egy főfoglalkozású adminisztrátort kell alkalmazni.

A megyei szervezetek titkárai bérének rendezésekor a végzett munkát és a megye sajátosságát, taglétszámát kell figyelembe venni.

Az Üdültetési Bizottság javaslata alapján 1991-ben a boglárlellei üdülőben az üdültetési főszezon május végétől szeptember közepéig tart. Májusban lehet szervezni az énekkari tábor.

Az elnökség jóváhagyta a Vakvezető Kutyával Közlekedők Szakosztályának javaslatát, mely szerint 1990. január 1-től a jelzőkutyát igénylő személynek 3000 Ft használatbavételi díjat kell fizetni.

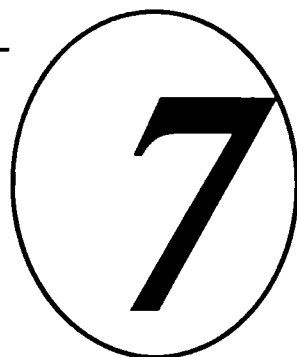
A bejelentések között hangzott el többek között: a szövetség tárgyalásokat folytat az SZTK-val a fehérbot igénylés egyszerűsítése végett. A Művelődésügyi Minisztériumba küldött levélben a szövetség kéri egy speciális szakiskola létesítését látássérültek részére. Erre az iskolára elengedhetetlenül szükség van.

A Tolerancia Alapítvány részére (Győrben a fogyatékos gyermekeket támogató alapítvány) szövetségünk 10000 Ft támogatást adott.

Az ülés az elnök zárszavával ért véget.

Elekesné Horváth Márta—Lak István

Tudósítás megyei szervezeteink közgyűléseiről

Az MVGYOSZ megyei szervezetei 1990-ben szeptember, október és november hónapban tartották közgyűléseiket, küldöttközgyűléseiket. Ezt megelőzően a megyékben működő körzeti csoportok taggyűlései augusztus és szeptember hónapban voltak. A körzetesített megyékben: Békés, Budapest és Pest, Somogy, Szabolcs-Szatmár-Bereg küldöttközgyűlést tartottak.

Az elmúlt időszakban országunkban bekövetkezett változások érintették szövetségünket is. 1990. július 1-3-én lépett életbe egyesületünk új alapszabálya, még a múlt év végén növelni kellett folyóirataink előfizetési díját, és a közgyűlések idején a tagság a 120 Ft-ra növelt tagsági díjat fizette.

A megyei szervezetek legfontosabb eseményén csökkent a települések vezetőinek részvétele a tanácsok megszűnése és az alakulóban lévő önkormányzati rendszer miatt. A legtöbb közgyűlésen jelen voltak a társ-szervezetek képviselői. A helyi sajtó szinte minden megyében tudósított a közgyűlésről. Szervezeteink közgyűlésein számos helyen jelen voltak a szomszédos, vagy távolabbi megyék képviselői is. Minden megyében jelen volt a szövetség valamelyik vezetője: az elnök, a főtítkár, egy vagy több országos elnökségi tag, a hivatalvezető-helyettes, a Rehabilitációs Osztály vezetője, ill. előadója, Bács-Kiskun és Somogy kivételével. Ez utóbbi két megyében az akkori körülmények nem tették lehetővé, hogy a szövetség központjának képviselői részt ve-

gyenek a közgyűlésen.

Az alábbiakban sorra vesszük a megyéket a közgyűlések időpontja szerint. Röviden taglaljuk a szervezetek fontosabb eseményeit, főbb mozanatait, és ismertetjük az egyes megyékben bekövetkezett személyi változásokat. Végezetül néhány gondolatban összegezzük a közgyűlések tapasztalatait.

A közgyűlés szinte mindenhol rövid műsorral kezdődött, amelyben iskolások, cserkészcsapatok tagjai verskel, dalokkal, népdalokkal szerepeltek. A közgyűlések végén mindenütt megvendégelték a résztvevőket.

Csongrád megye. Suti Lajos 30. alkalommal tartott titkári beszámolót. Egyik fő feladatuknak tekintik a vezetőség utánpótlásának nevelését. A tagság 80%-a hatvan éven túli. A megyében 75 személy dolgozik a sors-társak közül. A tagdíjhátralékosok száma 69. Különböző folyóiratainkra 85 tagtárs fizetett elő. Dr. Lippai Ferenc rendszeresen tart jogi tanácsadást. A megyei szervezetnek nagyon jó a kapcsolata a szövetség központjával, a szegedi vakok intézetével, a fonalfeldolgozó vállalattal és a társ-szervezetekkel. Szegeden is jó lenne kialakítani a szociális gondozói hálózatot, ami Hódmezővásárhelyen igen jól működik. A szegedi hangoskönyvtárban 1989-ben megalakult a klub, amely a látássérült fiatalok találkozóhelye lett. A hagyományos kirándulásokat ebben az évben is megszervezte az egyesület.

Bács-Kiskun megye. 25 éve alakult meg a megyei szervezet. A területen

8

nagyon sok probléma van. Szinte lehetetlen a munkára váró tagtársakat elhelyezni. A megyében ma már nemigen vállalkoznak társadalmi munkára. Gondot jelent a

szervezet helyiségeinek kérdése is.

Fejér megye. A 30 éve működő szervezet éves munkájáról Hacsek József titkár számolt be. Náluk is nehezen találnak munkát a sorstársak. A vezetőség törekszik a területfelelősi hálózat kialakítására, de eddig nem sok eredménnyel járt ez a munka. Csak elvétve akad egy-egy személy erre a munkára. A közgyűlésen a megyei főorvos az öregkorral járó gerontológiai problémákról, segélyezésről tartott előadást. Dr. Orlicki János, a Rehabilitációs Osztály előadója a szövetség helyzetéről, gazdálkodásáról, jogszabáymódosításokról tájékoztatta a megjelenteket.

Heves megye. 25 évvel ezelőtt alakult meg az egyesület. A titkár beszámolójában visszatekintést tett az eltelt idő fontosabb eseményeire. Szólt a feladatokról is. A megyei szervezet 6 alkalommal tartott ülést az eltelt egy évben. A kb. 600 tagból 30% fizetett elő lapunkra. Október 16-án volt egy nagyszabású rendezvény a fehérbot napja alkalmából. Ezen a jubileumi ünnepségen az aktívahálózat tagjainak munkáját emléklappal is elismerték.

Győr-Sopron-Moson megye. A titkári beszámoló foglalkozott az intézményekkel, üzemekkel meglévő kapcsolatokkal is. A megszűnőben lévő tanácsoktól az eltelt időszakban már nem várhattak segítséget. Az egyesületi munkában többet kellett foglalkozni a körzeti csoportokkal, elsősorban a Mosonmagyaróvárival. Ennek vezetője Pollainé Fettik Ilona lemondása után ideiglenes vezetőség működött.

A körzeti csoport itt szeptember 6-án, ez évi taggyűlésén új vezetőséget választott Földi Lajos elnök, Ascher István és Kapui Vincéné vezetőségi tagok személyében. A megyei szervezet márciusi ülésén Gombos István elnök lemondott elnöki tisztségéről. Az elnökség július 23-i ülésén első alkalommal vett részt szövetségünk főtitkára, Erhartné dr. Molnár Katalin és hivatalvezető-helyettese, Cserna Sándor. A megyében 32 fiatalkorú látássérült van. Ezek segítésére, támogatására alakult meg a Tolerancia-alapítvány. A gyermekek szüleinek adnak hasznos tanácsokat, nemegyszer anyagi hozzájárulást is. A közgyűlés a szervezet elnökségi tagjainak sorába választotta Dömötör Lászlónét, Janes Gyulát és Lakatos Tamást. Czelter István pedig póttag lett az országos küldöttek sorában.

Hajdú-Bihar megye. Pálfi Ferenc a szervezet elnökségének tagja, országos küldött, rövid tájékoztatójában kiűnő áttekintést tett aktuális gazdasági és politikai kérdésekről. A titkári beszámolót Rózsa Dezső, a szervezet elnökségének tagja, országos küldött kulturális tájékoztatója követte. Geriné Jóna Ilona országos küldött a telefonközpont-kezelők helyzetével foglalkozott.

Nógrád megye. Szóó Gyula titkár számolt be a náluk folyó munkáról. A 760 tag között nincs tagdíjhátralékos. Minden hó első hétfőjén tartanak tagösszejeveteleket. Fontos feladatnak tekintik a területfelelősi hálózat kialakítását a megyében. A június 18-i közlekedési tanácskozáson Gerdelics Ferenc képviselte szövetségünk központját.

Békés megye. A küldöttközgyűlés előtt a küldöttek előre megkapták az elnökség írásban elkészített beszámolóját, amelyet Petrics Jánosné titkár szóbeli kiegészítője követett. Örvendetes, hogy a küldöttek sorában több fiatal tagtárssal is találkoztunk. A

megyei szervezet énekkara gyakran szerepel Békésben különböző intézményekben. A küldöttek érdeklődéssel kísérik dr. Szigeti György tagtárs, parlamenti képviselőnk tevékenységét. Kérték, hogy tolmácsoljuk köszönetünket képviselőnknek azért a munkájáért, amelyet a fogyatékos emberek érdekében végez.

Vas megye. A titkár a foglalkoztatásról, üdültetésről, segélyezésről és a szombathelyi vakok intézetében élők helyzetéről beszélt. Sági Ferenc, a megyei szervezet elnöke elmondta, hogy igen nehéz a Vas Megyei Vegyesipari Vállalat helyzete, de a 77 itt dolgozó látássérült foglalkoztatását szeretnék a jövőben is megtartani.

Zala megye. A megyei szervezet 1990. augusztus 1-i elnökségi ülésén új elnököt és titkárt választott Klégár Tibor, ill. Nagy Tibor személyében. A szervezet szeptember 25-én tartott közgyűlésén a volt titkár, Illés Imre és a volt elnök, Vasicsek József elnökségi tagságáról is lemondott. Az új titkár beszámolójában részletesen szólt a taglétszám alakulásáról, amely akkor 473 volt, a körzeti csoportok munkájáról, kirándulásokról. A megyei szervezet elnökségének összetétele az átalakítás után a fentebb említett két személlyel együtt a következő: Balogh Károly, Harasztiné Sümegi Mária, Kósz Károly, Sirok János, Dani Ferenc.

Veszprém megye. Dr. Szőke László titkár beszámolójában a megyei szervezet elnökségének egyéves munkáját részletezte. Beszélt a rendszerváltás következtében bekövetkezett változásokról, a megyei szervezetek kapcsolatainak beszűküléséről. Foglalkozott a tagság munkába helyezésének nehézségeiről. Ezután az egyesületi élet helyzetéről szólt. A megyei szervezet helyiségeiben minden hónap első keddjén, 15—18 óra között tartanak klubdélutánt. A megyei szervezet Veszprémben szer-

vezte meg a Hogy súlya legyen a szónak című országos műveltségi játék dunántúli elődöntőjét. E játék alföldi elődöntője Szolnokon volt, amelyet az ottani megyei szervezet rendezett meg. Veszprém megyében 5 körzeti csoport működik, de csak 4 tartotta meg ez évi taggyűlését. Az ajkai tanács, a postai és egyéb költségek növekedése miatt nem vállalta az ottani körzeti csoport taggyűlésének anyagi támogatását, ez az esemény ezért maradt el.

Borsod-Abaúj-Zemplén megye. A kb. 1200 tagot számláló egyesület 70%-a nyugdíjas korú. A megye tagságának egyharmada Miskolcon él. A megyei szervezetben jól működik a területfelelősök hálózata. Időnként összehívják a látássérült gyermekek szüleit. Ebben az évben is megtudták szervezni a kirándulásokat is. A megyei szervezet keretében működő hangoskönyvtár a könyvtár állományának bővítésére 100 000 Ft-ot kapott a megyei tanácstól. A megyei szervezet országos rendezvénye volt ez év április 6—7. között. A borsodi randevú nevű háromnapos kulturális találkozó igen jól sikerült. Szinte az ország minden megyéjéből érkeztek a találkozóra.

Tolna megye. Szilvási Géza református lelkész rövid beszédét az összetartozás, a szeretet fogalma köré csoportosította. Kovács Lászlóné titkár az egy esztendeje átalakított új elnökség munkájáról, a megyei szervezet életéről beszélt. Szólt a szervezés, az átalakulás kezdeti nehézségeiről, kapcsolatteremtésről, munkahelyek felkutatásáról. Gondot jelent, hogy a megyei szervezet helyisége csak ideiglenesen áll rendelkezésükre. Az egyesületi élet építése szempontjából nagyon jelentős a területfe-

10

lelősi hálózat kialakítása és a nagyobb településeken létrehozott baráti körök, amelyek klubszerűen működnek. Az esztendő ünnepeihez kapcsolódó rendezvényeken mindig

nagy volt a részvétel. Számos hazai és külföldi kirándulást szerveztek, ezeknek igen nagy sikere volt. Dr. Zsámár György, a megyei szervezet alelnöke, országos küldött, az új alapszabályról tartott tájékoztatót. A közgyűlés az elnökség póttagjává választotta Hollendus Józsefnét és Frind Györgyöt.

Jász-Nagykun-Szolnok megye. Dr. Baranyi Imréné titkár, beszámolójában a gazdasági helyzettel, az elnökség munkájával, az egyesületi élet alakulásával foglalkozott. A megye számos településén sikerült olyan személyeket találni, akik bekapcsolódtak a területfelelősi hálózat munkájába. A Magyar Rádió Szolnoki Körzeti Stúdiója továbbra is minden hó első hétfőjén ad információs műsort a látássérültek helyzetéről. Jászberényben megalakult a klub. Ennek vezetője, Sándor Gyula számolt be munkájukról. Dr. Szőke László, az Országos Elnökség tagja, az új alapszabály lényegesebb pontjaival foglalkozott.

Nász Margit, a Sziget Rehabilitációs Kiszövetkezet ágazatvezetője tájékoztatót munkájukról. Az öt éve működő szövetkezetnél csak testi fogyatékos emberek dolgoznak. A 96 dolgozó között egy éve 5 látássérült is talált munkalehetőséget bedolgozóként. A szövetkezet csak környezetkímélő papírkészítményeket (tasak, zacskó, díszcsomagoló, porzsák stb.) állít elő. Ezenkívül textilanyagok méretre vágását is végzik.

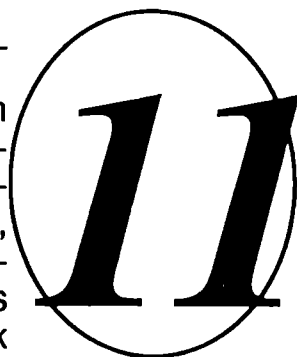
A közgyűlés napján az esemény helyszínén láthatták az érdeklődők Rostás Mihály fiatal Pest megyei tag-

társunk értékes, szép fafaragványainak kiállítását. Délután pedig a fehérbot napja alkalmából a megyei szervezet ajándékműsort rendezett a látók és a tagtársak részére. Igen szép számú közönség láthatta és hallhatta a különböző előadásokat és a budapesti Melódia Együttes műsorát.

Komárom-Esztergom megye. Luk János titkár beszámolójában a szövetség érdekvédelmi munkájával, a szociális szervekkel való kapcsolatokról, családlátogatásról és az egyesületi élet szerepéről beszélt. Figyelemmel kísérik a látássérült gyermekek helyzetét. Az eltelt időszakban is megtudták szervezni a már hagyományos rendezvényeiket, kirándulásaikat. Szövetségünk elnöke, Kuminka Györgyné tájékoztatót tartott a MVGYOSZ külföldi kapcsolatairól.

Somogy megye. A küldöttközgyűlésen csak 17 küldött jelent meg a taxisblokádnak miatt. Ennek következtében a szövetség központja és a szomszédos megyék képviselői sem érkezhettek meg az eseményre. Forró József titkár számolt be az eltelt időszak munkájáról, eseményeiről. Foglalkozott a taglétszám alakulásával, a családlátogatással, a más szervekkel való kapcsolatokkal, az elnökség munkájával. Szólt a rendezvényekről, kirándulásokról is. Elmondta, hogy kevés az aktívák száma, így munkájuk egyre nehezebb. A látássérült gyermekek szülei részére megtartották a már hagyományos szülői értekezletet. A megye területén működő 5 körzeti csoportban rendben lezajlottak a taggyűlések. A fehérbot napja alkalmából kiállítást rendeztek a látássérültek közlekedése szoban és képekben címmel. A 20 tablóból álló gyűjteményt Csik Lajos, a megyei szervezet elnöke állította össze.

Budapest és Pest megye. Pinviczki György titkár írásos beszámolója 3 témakört érintett: az elnökség munkája, a hivatali tevékenység és az egyesü-

leti élet. Ehhez az anyaghoz fűzött rövid szóbeli kiegészítést. Többek között foglalkozott az egyesület és a vakügyi intézmények kapcsolatával, amely igen jó. Szólt az irodai munka jövőbeni gépesítéséről. A hozzászólók közül többen is foglalkoztak a közlekedési problémákkal, a munkahelyek megszűnéséből származó gondokkal. Az egyesület területi körzeti csoportjának taggyűlési és küldöttközgyűlési határozatát az Országos Elnökséghez terjesztette a megyei szervezet elnöksége. A két határozati javaslattal az Országos Elnökség november 29-i ülésén foglalkozott. Ezekről lapunk jelen számának elnökségi tudósítás című cikkében olvashatunk.

A megyei küldöttek közül az elmúlt időszakban két tagtársunk, dr. Kovács Mihály ügyvéd és Tánczos Lajos zongorahangoló elhunyt.

Baranya megye. A közgyűlésen többek közt jelen volt dr. Sebestyén Ibolya szemész főorvos, a Világ Világossága alapítvány részéről, továbbá a helyi önkormányzat is képviseltette magát. A beszámolót nem egyedül csak a titkár tartotta, hanem az egyes területek felelősei is. Így Görgényi Miklós az oktatásról, nyelvoktatásról, Sasvári Zsolt pedig a szabadidő hasznos eltöltéséről, kirándulásokról tartott kiegészítő tájékoztatót. A megyében telefonalközpont-kezelői tanfolyamot indítottak. A szervezetnél működik a szemészeti ellátás és a belgyógyászati rendelés. Számos kirándulást szerveztek a megyei szervezet támogatásával, de a résztvevők is vállalták a költségek jelentős részét. Ezáltal egy évben több utazást is tudnak szervezni.

Szabolcs-Szatmár-Bereg megye. Szabó József titkár beszámolójában először országos kérdésekkel foglalkozott. Ezután részletezte a megyében működő körzeti csoportok taggyűléseinek tapasztalatait. A követke-

ző részben röviden értékelte elnökségük munkáját. Ezután elmondta, hogy náluk csökkent az érdeklődés a segédeszközök és az üdülés iránt.

A körzeti csoportok taggyűlésein mindössze 14 személy fizetett elő a különböző folyóiratainkra. A megyei szervezet elnöksége úgy határozott, hogy a küldöttek részére saját keretből előfizeti a Vakok Világa című lapot.

A megyei szervezetek közgyűlésein, küldöttközgyűlésein a hozzászólók többnyire a vakok személyi járadékának egységesítésével, a megváltozott gazdasági körülmények következtében kialakult nehezedő helyzettel, munkába helyezési problémákkal és a helyi önkormányzati szervekkel való kapcsolatok kialakításával foglalkoztak. Szinte mindenhol kedvezően fogadták, reálisnak tartották a tagdíj emelésének összegét, Veszprém megye kivételével, ahol ezt komoly bírálat érte. Hosszan lehetne sorolni azokat a kedvezményes vásárlási akciókat (élelmiszer, közte cukor, ruha, cipő stb.), amelyeket a szervezetek rendszeresen szerveztek. Talán a nehéz gazdasági helyzet is közrejátszott, hogy általában kisebb volt a részvétel a megyei szervezetek közgyűlésein, mint korábban. Örvendetes, hogy baráti körök, klubok alakultak. Több helyen is növekedett a területfelelősök száma. Ezek nagymértékben elősegítik az egyesületi élet fejlődését. Ez igen kedvezően alakult az eltelt időszakban, elsősorban Tolna és Zala megyében. Az egyesületi élet kibontakozásáért nagyon sokat kell tenni a jövőben, főként Bács-Kiskun, Fejér és Vas megyében. Néhány helyen komoly gondot jelent a helyiség kérdése, így Bács-Kiskunban, Tolnában és Zalában.

12

Néhány megyei szervezetnek már sikerült kapcsolatot teremtenie a helyi önkormányzati szervekkel. Ahol ez még nem történt meg, ott minden megyei szervezetnek, körzeti csoportnak, baráti körnek, klubnak, területfelelősnek azon kell munkálkodni, hogy minél előbb létrejöjjön a kapcsolat a helyi vezetőkkel. Az önkormányzati szerveken kívül ki kell alakítani az együttműködést a helyi egyházakkal, intézményekkel, gazdaságokkal, üzemekkel. Örvendetes volt, hogy számos taggyűlésen, közgyűlésen részt vettek az egyházak képviselői. Jászberényben és Szekszárdon az esemény napján a látássérültek részére reggel szentmise volt.

A nehéz helyzet ellenére nyugodt légkörben zajlottak le a szervezetek közgyűlései. Az egyesületi élet szükségességéről, az egymás munkájának segítésére, megbecsülésére csak néhány kiragadott idézet a különböző közgyűléseken elhangzottakból: „Legyen szeretetünk egymás iránt... Jó ide a szervezetbe bejönni... Munkánkban az összetartozás vezéreljen bennünket... Kitartó, türelmes munkával meg kell találni az együttműködést a helyi önkormányzati szervekkel...” Sok-sok közvetlen tapasztalatot, információt szerezhettünk valamennyien, akik jelen voltunk a megyei szervezetek évi legfontosabb eseményein.

A MVGYOSZ Országos Elnöksége 1990-ben 20 Braille Emlékérem adományozásával ismerte el a vakügy területén kiemelkedő tevékenységet végzők munkáját. Az alábbiakban közöljük az emlékérem különböző fokozataival kitüntetett személyek és közösségek névsorát, megyék szerinti

felsorolásban.

Arany fokozat

Kovács Csongor (posthumus), a Budapesti Gyengénlátók Általános Iskolája volt igazgatója, Budapest és Pest megye.

Sarkadi Lajos üzemvezető, Magyar Gördülőcsapágy Művek, Hajdú-Bihar megye.

Szabó István, a Makói Körzeti Csoport elnöke, Csongrád megye.

Ezüst fokozat

Vízmű Vállalat Mezőkövesd, Borsod-Abaúj-Zemplén megye.

Négy személy következik Budapest és Pest megyéből:

Juhász Károlyné, vakok Hermina úti intézete.

Kecskés Vince, telefonalközpont-kezelő.

Dr. Rába Katalin, a gyógymasszortanfolyam vezető oktatója.

Varró Attila, a Vakok Általános Iskolájának zenetanára.

Czuczor Gimnázium, Győr-Sopron-Moson megye.

Sólyom Ferenc, művezető, Magyar Gördülőcsapágy Művek, Hajdú-Bihar megye.

Godó Józsefné, a megyei szervezet adminisztrátora, Nógrád megye.

Bali István, a Nagyatádi Körzeti Csoport elnöke, Somogy megye.

Bronz fokozat

Bartha Lajosné tagtársnő, Bács-Kiskun megye.

Dr. Kovács Zsolt, állatorvos-kinológus, Budapest és Pest megye.

Mészáros László, művezető, Fővárosi Kefe- és Seprűgyártó Vállalat, Budapest és Pest megye.

Özv. Hamar Gyuláné, pártoló tag, Komárom-Esztergom megye.

Dán Sándor, országos küldött, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye.

Pappné Petró Éva tagtársnő, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye.

Birkás Józsefné, a Hazafias Népfőnt munkatársa, Veszprém megye.

Kovács Imre, a Tapolcai Körzeti Csoport elnöke, Veszprém megye.

Görgényi Miklós

Madrid 1990.

Akik szívükön viselik embertársaik felemelkedésének ügyét, időről-időre hadjáratot indítanak az analfabétizmus ellen. Ez a törekvés ösztökélte az ENSZ-et is, amikor évet szentelt az írástudatlanság felszámolásának. A mi házunk tájának ügyeit a Madridban 1990. november 13—15. között megrendezett Nemzetközi Pontírás-konferencia (International conference on Braille) próbálta elemezni. Uruguaytól Kanadáig, Izlandtól Olaszországig a vakok írni-olvasni tudásával foglalkozók legjobbjai jelentek meg itt, de Japán és Zambia is képviseltette magát. Ezek az emberek Braille örökségét kincsnek tartják, féltik és ápolják, nem kímélik az erőfeszítést, hogy vak sorstársaikat képessé tegyék a pontírás révén a kultúra gyümölcseinek élvezetére.

A műszaki fejlődés a pontírás mellett más lehetőséget is teremtett, a hangszalagot, a beszédszintetizátoros olvasógépet, melyek mind kapukat nyitnak meg számunkra, de mégis úgy tűnik, a pontírás maradt a vakok információszerzésének természetes eszköze. A kifinomult, igen költséges berendezések nem a függetlenséget, hanem inkább a függőséget eredményezik, és azok, akik már sok tapasztalattal rendelkeznek e téren, azt javasolják, hogy a nagyon bonyolult technikai eszközöket csak akkor kezdje valaki használni, amikor az alapvető, egyszerű módszerek már a kisujjában vannak (pl. a kézi táblával való jó hatásfokú írás, jegyzetelés, vagy tanulók esetében a rövidírás).

Egy svédországi videofelvételt is bemutatott, melyen a két diák valóságos eszközarzenállal dolgozott, a már közhelynek tűnő személyi számítógéptől kezdve a gyengénlátó kislány teleobjektí-

ves videokamerájáig, mely a táblára írt szöveget közvetítette a padján lévő képernyőre. De még a svéd előadó is hangsúlyozta, hogy a millió forintos berendezés nem állhat mindenki rendelkezésére, és hogy e két tanuló igen jó képességű, különben az eszközöket használni sem tudnák.

A rövidírás természetesen itt is téma volt. Volt ellenérv és volt pártfogás — mintha csak a magyarokat hallottam volna. Az egyik fő kifogás az volt, hogy a rövidírásokat időről-időre módosítják. Elmondták, hogy fejsérülésben megvakult személyek, akiknél a sérülés gyakran emlékezetvesztéssel járt, nem tudják emlékezetükben tartani a rövidítéseket; mások meg eleve nem is lépnek fel azzal az igénnyel, hogy nagy mennyiségű szöveget tudjanak olvasni, nem érdemes venniük a fáradságot. De az integrált oktatás mindenütt terjed (a vak gyermekek lakóhelyükön, családi környezetben maradnak és látó kortársaikkal együtt járnak iskolába), és a gyerekeknek nem mindegy, hogy milyen tömegű tankönyvet hurcolnak magukkal naponta. A látó szem egy egész szót, vagy mondatot is képes egyetlen pillantással befogni, de az ujjunk alá csak egyetlen jel fér; a rövidírás ez esetben némi kárpótlás.

Azt szokták mondani, a magyar nyelvre nem lehet olyan egyszerű rövidírást szerkeszteni, mint mondjuk az angolra. Kiderült, hogy a portugál nyelv írása nagyságrendekkel nehezebb, a görögben pedig a klasszikus, bizánci, tudományos és köznyelvi írás külön-külön rendszert kíván. A japánok kénytelenek voltak a nyolcpontos rendszer alkalmazásával kb. 7000 ún. „kandzsi”-t kidolgozni a japán

14

ipari normának megfelelően. (Erről a fejlesztésről külön cikkben szeretnék beszámolni.) Az angol és a német nyelvterületen a rövidírás elég általános, és ott meg azon fáradoznak, hogy teljesírásban is megjelenjenek a folyóiratok, könyvek.

Az integrált oktatás egyik hátránya, hogy nincs minden egyes iskolában olyan szakember, aki nemcsak ismeri a pontírást, hanem hisz is benne és lelkesen biztatni tudja a kis nebulókat annak elsajátítására. A konferencia tartama alatt a hallban kiállítás volt pontírásos termékekből. A gyönyörű német reliefek mellett kanadai mesekönyv állott, mely kívülről úgy nézett ki, mint egy indiánsátor. Egy másik könyv különleges alakúra volt vágva, díszítve — mindennek az a célja, hogy a kisgyermek szívesen vegyék kezükbe a könyvet, hogy az ő könyveik ugyanolyan szépek és izgalmasak legyenek már külső megjelenésükben is, mint látó kortársaiké. Minden korosztálynak készül valami: mesekönyv, ifjúsági magazin — ez utóbbit, például, Izlandon a síkírásával egyidőben jelentetik meg ugyanarról a számítógépes adathordozóról nyomtatva — a tanulóknak tankönyvabrákkal és diagramokkal, és azoknak, akiknek az olvasás nem elsősorban kulturális igénykielégítés, van szerényebb igényű irodalom is.

A spanyol vakok szövetsége Barcelonában regényeket és folyóiratokat nyomtat, Madridban főként tankönyveket, tudományos műveket. Meglátogathattuk a madridi nyomdát: tíz számítógépterminál előtt látó (egyetemi végzettségű) személyek gépelik be a szövegeket. A készített mágneskorongról nagy teljesítményű sornyomtató géppel készül egy kefelevonat, melyet egy vak korrektor olvas át egy látó személy társaságában, az utóbbi egy képernyőn nézi ugyanazt a szöveget és

összeveti az eredeti művel. A kijavított mágneskorongról újabb levonat készül, és csak ennek ellenőrzése után írja meg egy gép a nyomólemezt. Évente itt kb. 100 mű készül.

Arra ugyan nem volt alkalmunk, hogy a híres városban kóboroljunk, de az elhelyezés, ellátás pompás volt. Az előadásokat az ONCE (Spanyol Vakok Nemzeti Szervezete) oktatási központjában tartották egy színházteremben, melyet bármely magyar kisváros szívesen elfogadna. Annak a számára, aki már megpróbált egy idegen nyelvet elsajátítani, lenyűgöző volt, ahogy a hivatásos szinkrontolmácsok látszólag erőfeszítés nélkül mindannyian négy-négy nyelven segítették az elhangzottak követését.

Minden elhangzott dolgot kinyomtatnak spanyol és angol nyelven, és nagyon remélem, hogy lesz még lehetőségem arra, hogy egy-egy kérdéssel kissé részletesebben is foglalkozzak lapunkban.

A Nemzetközi Pontíráskonferencia ajánlásai

A bizottság által kidolgozott ajánlások. Az 1990. november 13—15. között Madridban, Spanyolországban tartott Nemzetközi Pontíráskonferencia (International Conference on Braille) résztvevői nagyrabecsülésüket fejezik ki azok iránt, akik megszervezték ezt az eseményt, mely igen jelentős volt a pontírásmegismertetése és fennmaradásának biztosítása szempontjából.

A résztvevők üdvözlik azt a technológiai fejlődést, melynek révén jobban hozzáférhetünk a síknyomtatványokhoz, hangsúlyozzák azonban, hogy a vakok

számára a maximális önállóság elérésére a Braille-írás marad a természetes közeg.

Látássérültek számára az információ-szerzés legjobb eszköze a pontírás ismerete, és törekedni kell arra, hogy a könyvek könnyebben elérhetőek legyenek. Semmilyen erőfeszítést nem szabad kímélni, hogy megállítsuk a Braille-olvasók taborának zsugorodását.

Hatékony haditervet kell beindítani a Braille-rendszer minden potenciális használójának — gyermekeknek, fiataloknak, felnőtteknek — biztatására, hogy a rendszer teljes mértékben a javukat szolgálhassa.

A pontírás oktatói — akár vakok, akár látók — rendelkezzenek a Braille-rendszer alapos ismeretével, de az oktatási módszereket is tovább kell fejleszteni a különböző csoportok szükségletei szerint.

A kiadók biztosítsák, hogy minden oktatási és szakmai célú mű kiváló minőségű Braille-változatban jelenjék meg. Az egyéb olvasnivalók esetében a mennyiség és a gyorsaság legyenek a vezető szempontok.

A könyvek külső megjelenését, a szöveg elrendezését vonzóbbá kell tenni.

A formátum, méret stb. kérdésében úgy döntsenek, hogy mérlegeljék annak a csoportnak a sajátos szükségleteit, melynek a kiadványt szánják.

Könyvek átírásánál maximálisan tiszteltben kell tartani a síkírású eredetit. A megfelelő helyen azonban el kell végezni a szükséges adaptálást, hogy a mondani-való a tapintással olvasó számára érthető legyen.

A résztvevők tisztában vannak ezzel, hogy a fiatal korú gyermekeknek különleges szükségleteik vannak, ezért vonzó megjelenésű és izgalmas könyvekre és tananyagokra van szükség. A vak gyermekek részére készült irodalmi művekkel foglalkozó 1981-es monzai és 1990-es stockholmi szemináriumok ajánlásai legyenek az irányadók.

Tevékenyen támogatni kell a Braille-kiadványok és anyagok cseréjét, beleértve a számítógépes adathordozókat is.

Erőfeszítéseket kell tenni, hogy a kiadványok teljes írású változatban is megjelenjenek bizonyos egyéni szükségletek kielégítésére, és hogy más országokban könnyebben olvashassák azokat.

Határozottan fel kell lépni, hogy leomoljanak a copyright (másolási jog) okozta korlátok mind nemzeti, mind nemzetközi szinten.

A résztvevők sürgősen kérik a WBU-t (Vakok Világszövetsége), hogy hozza létre a „Világ Braille-hatóság”-ot („World Braille Authority), mely szabványmódosíthatná a Braille-kódokat és kiadási rendszereket, és tanácsokat adna egyéb, a pontírást érintő kérdésekben.

Ideális esetben, az egyes nyelvek pontírásában bevezetendő esetleges változtatásokat diktálják ezentúl a használat és Braille-szabályok követelményei és ne a technológiai kényszerűség.

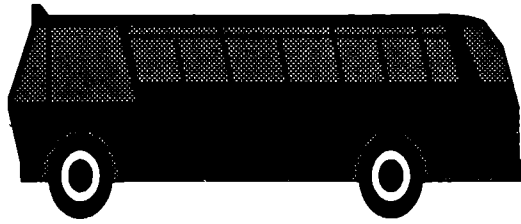
A közösség minden tagjához szóló fontos tájékoztatás — amikor csak lehet — legyen hozzáférhető pontírásban is.

Vakokat tömörítő vagy azok javára létrehozott szervezetek törekedjenek arra, hogy a vakokkal való érintkezésükben a pontírást alkalmazzák.

A résztvevők javasolják, hogy az erre a konferenciára készített valamennyi dolgozatot adják ki sík- és pontírásban.

A résztvevők rögzíteni kívánják a jegyzőkönyvben szívből jövő hálájukat a Spanyol Vakok Nemzeti Szervezete (ONCE) iránt, valamint minden közreműködő munkatárs iránt, beleértve a szinkrontolmácsokat is, akiknek a munkája ezt a konferenciát sikeres, kellemes és informatív találkozóvá tette.

16

Gerdelics Ferenc

**Közlekedési
rovat**

**Tájékoztató
az É-D-i metróvonal III/B/1.
szakaszának átadásához
kapcsolódó felszíni
tömegközlekedési hálózat
módosításáról**

(A módosítás f. év december 15-én,
üzemkezdetkor lép életbe)

Az észak-déli metró következő,
III/B/1. szakasz: a IV. ker. Bajcsy-Zsi-
linszky útig kerül üzembehelyezésre.

Az új útvonalszakaszon az alábbi
állomások épülnek ki:

- Forgách u.
- Gyöngyösi u.
- Újpest-Városkapu
- Újpest-Központ.

A metró üzembehelyezésével a te-
rület felszíni hálózatának változása is
bekövetkezik, figyelembe véve az ál-
talános alapelveket, a metróval pár-
huzamos felszíni tömegközlekedés
felszámolását és a ráhordást a met-
róállomásokra.

Jelen esetben azonban számolni
kell a Váci út speciális adottságaival,
azzal, hogy ezen a szakaszon nagy
létszámú ipari üzemek helyezkednek
el és az állomások távolsága nagy.
Így ezen a szakaszon a felszíni köz-
lekedést ráhordó jellegűnek kell tekin-
teni.

Az új metrószakasz Újpest
Belvárosirányú kapcsolatát lényege-
sen, Rákospalota ilyen irányú kap-
csolatát kisebb mértékben módosítja.

Utasszámlálási adatok, valamint a
jelenlegi felszíni hálózat alapján az
üzembe helyezésre kerülő metróáll-
omásokon az érintett viszonylatok,
végállomásának kialakítását a követ-
kezők szerint tervezzük:

Árpád híd

A jelenlegi végállomás forgalmi
épülete megmarad, és itt a 26-os, 32-
es, gyors 32-es, 43-as, 84-es, 106-
os, 120-as és 133-as autóbuszok
végállomása, ill. végállomási megálló-
helye lesz.

Forgách u.

— 32-es, gyors 32-es, 43-as és
133-as autóbuszviszonylatok átmenő
megállóhellyel kerülnek elhelyezésre.

Gyöngyösi u.

— 4-es és gyors 4-es autóbuszvi-
szonylat végállomása

— 43-as autóbuszviszonylat átme-
nő megállóhelyei lesznek.

A metró beruházásának részeként
új forgalmi épület kerül telepítésre.

**Újpest—Városkapu (nyugati ol-
dal)**

— 43-as és gyors 122-es autó-
buszviszonylat végállomása.

A metró beruházásának részeként
új forgalmi épület kerül telepítésre.

Újpest—Városkapu (keletl oldal)

A 121-es autóbuszviszonylat végál-
lomása.

Újpest-Központ

— 20-as, 147-es gyors 170-es au-
tóbuszviszonylatok végállomása, ill.
gyors 25 A, 120-as végállomási meg-
állóhelye,

— 11-es, 12-es, 14-es villamosok
megállóhelyei és a

— 30-as, gyors 96-os, 104-es és
104A autóbuszviszonylat megálló-
helye lesznek.

A metró beruházásának részeként
új forgalmi épület kerül telepítésre.

Az új metróállomások térségében
felszíni módosításban érintett vi-
szonylatok útvonalát a mellékletként
csatolt táblázat és hálózati rajz tartal-
mazza.

A hálózatmódosítás főbb elemei:

Váci út közlekedése

A metróállomások kiosztásából adódó távolságok miatt a Váci úti üzemeket csak a jelenleginél nagyobb gyaloglással lehetne elérni.

Ennek a kedvezőtlen hatásnak a kiküszöbölésére a 2-es és gyors 32-es autóbuszviszonylat két metróállomást is érint, a 43-as autóbuszviszonylat pedig az Árpád híd és a Petőfi laktnya között közlekedik.

A Váci úton — figyelembe véve a metróállomásokat és a Váci úti üzemeket — az alábbi pontokon lesznek — a közúton — mindkét irányban megállóhelyek:

- Árpád híd (metróállomás)
- Forgách utca (metróállomás)
- Fiastyúk utca (Thállmann utca új neve)
- Gyöngyösi utca (metróállomás)
- Szekszárdi utca
- Kender-Juta
- Újpest-Városkapu (metróállomás)

A külső Váci úton a 43-as autóbusz mellett a 104-es és 104/A autóbuszviszonylat járművei fognak közlekedni.

Belvárosirányú kapcsolat

A metróval a közvetlen eljutások, illetve az átszállásos kapcsolatok által egyes területek között kedvezőbb utazások alakulnak ki, mint a jelenlegi 4-es autóbusz útvonalán, ezért célszerűnek tartjuk az útvonal kettévágását. Ennek során biztosítjuk mind a metrókapcsolatot, mind a két szakasz közötti jó átszállási lehetőséget.

A 4-es autóbuszviszonylat Gyöngyösi u.—Deák tér közötti közlekedését és 105-ös jelzéssel a Lékai János tér—Hősök tere között új autóbuszviszonylat beindítását tervezzük. Ez a megoldás egyben lehetővé teszi a két szakaszon a jelentősen eltérő utazási igényeknek megfelelő férőhely rugalmas biztosítását is. A hosszabb távon utazók érdekében a

gyors 4-es autóbusz változatlan megtartását tervezzük.

Újpest területén a metróközlekedés beindulása lehetővé teszi — a változó irányú utazási igényeket figyelembe véve — a 20-as, 30-as autóbuszcsalád funkciójának kismértékű módosítását.

Ennek értelmében a 20-as autóbuszviszonylat útvonala rövidül, az Erdősor utca és az Újpest, központ metróállomás között fog járni. A gyors 30-as autóbuszviszonylat közlekedése megszűnik, a Reitter Ferenc utcában jelentkező utazási igényeket a gyors 20-as és a 30-as viszonylatok megnövelt járműszámmal ki tudják elégíteni.

A Káposztásmegyeri lakótelepnek és Újpest egy részének kedvező metrókapcsolatot ad az új, gyors 122-es jelzéssel beinduló autóbuszviszonylat.

A Káposztásmegyeri lakótelep metrókapcsolatának gerince a lakótelepig meghosszabbított 14-es, valamint az új 11-es villamos lesz, amelyre a ráhordó szerepet a lakótelepen közlekedő 124-es és 126-os jelzésű autóbuszviszonylatok látják el. A lakótelep északi részének a kedvezőbb eljutást — a korábban ismertetett módon — a gyors 122-es autóbuszviszonylat biztosítja a változatlan útvonalon közlekedő gyors 20-as autóbuszviszonylattal, amely Újpest területén alapjáratit funkcióit is ellát.

Rákospalota metrókapcsolatát a 12-es villamos, a gyors 96-os, a 104-es, a 104/A autóbuszviszonylat és egy új, gyors 170-es jelzésű autóbusz biztosítja, amely Újpest, központ metróállomásig közlekedik.

A budai oldalról újpesti kapcsolatot adó gyors 84-es útvonala az Árpád hídig rövidül és ez indokolja a viszonylat alapjáratként való közlekedtetését is.

18

Major Rita riportja a Táncművészeti dokumentumok c. lapból

Beszélgetés Morgányi Jozefinnel

Rösler Endréné Morgányi Jozefin több mint negyven éven keresztül volt az Operaház balerinája. Híres pályatársak és alkotók, zeneművészek és rendezők egész sora kísére végig művészi útját; rájuk és az örömökre, bánatokra, sikerekre és fáradsalmakra emlékszik vissza a mindig vidám, jó kedélyű Finike.

— Először is a családról kérdeznék, hiszen nem akármilyen indíttatást kaptál művészi érdeklődésedhez, mint híres artistacsalád gyermeke. Édesapád a legendás hírnő Jancsi bohóc, akit magyar „énekes bajazzónak” neveztek. Ha jól tudom, a ligetben álló Barokaldi Cirkuszban lépett fel, amelyet egy időben éppen róla, Jancsi-arénának is neveztek.

— Igen, édesapám Morgenroth Károly, német származású artista és zenebohóc volt, akit Jancsi bohócként ismertek és mondhatom, hogy nagyon szerették az emberek. Gitárral kísérte magát és így énekelte flitteres ruhájában a többnyire saját szerzeményű vidám, vagy szomorú kuplékat. Édesanyám olasz származású volt, nagy zene- és művészetrajongó. Összesen tizenhárom gyermekük született, de közülük csak öten maradtunk élet-

ben. Mind a négy testvérem, édesapám nyomdokain artistaként kereste kenyerét. Együtt is felléptek, de külön-külön is. Károly bátyám és Anna nővérem együtt járták a világot, de Anna már ötévesen külön is fellépett, mint „cakewalk” táncosnő.

Órzöm a plakátot egy kolozsvári fellépéséről. A családban azt mesélték, hogy a tapsok után a kulisszák mögött édesanyám várta a cuclival „Annuska művésznőt”. Károly bátyám pedig lovaszsonglőrtől kezdve minden volt, szteptáncos, sőt még kaszkadőr is. Nézd meg, itt van róla egy 1926-os kritika: a Tolnai Világlapja tudósít egy kolozsvári fellépéséről „A magyar trükkfilm-ember” címmel. Olyan mutatványokat csinált, hogy a Klotild paloták között egy kifeszített kötélen ment át egyik háztetőről a másikra, vagy egyszer a Ferenc József híd (ma Szabadság híd) turuljáról ugrott a Dunába.

— Ilyen artistacsaládból hogyan kerültél Te végül is az Operába, hogyan választottad a táncospályát?

— Mire én az Operába kerültem, már egészen kis gyermekként táncoltam a cirkuszban is, mégpedig orosz táncot, egy Brodszky nevű

csoporttal. Talán ötéves lehettem, még fénykép is megörökíti az eseményt. Az Operába pedig családkunk jó barátja, Vencell Béla bácsi, kiváló basszista énekes vitt be, aki gyakran járt hozzánk, és felfedezte, hogy egészen jó mozgásom van. Mert hát én mindig ugráltam, táncoltam. Sokszor bezárkóztam a szobába, magamra vettem a medvebőrt, és a nagy hidegben is abban táncoltam, mezítelenül. Hát mit csináljak; már akkor is imádtam a táncot. Szóval, Vencell Béla azt mondta, ennek a gyereknek az Operában a helye és be is vitt engem. Akkor Smeraldi Cézár olasz balettmester dolgozott a táncosokkal, de mi természetesen nem hozzá kerültünk, Zöbisch Ottó vett fel...

— Kellett valamilyen felvételi vizsgát tenni?

— Nem, akkor nem volt ilyesmi, csak megnézett, én meg ugráltam, táncoltam, mint ahogyan otthon szoktam, és fel is vett. Mint „balett-kislány” Józsa Rózához kerültem, ő foglalkozott velünk, taníttatta a pozíciókat és az alapokat bent az Operában, a kis balett-teremben.

— Mikor volt ez?

— 1921-ben kerültem be az Operába, és 1926-ban már szerződtek is. Annak idején úgy volt, hogy az operista gyerekek tizenöt éves korukban ösztöndíjat kaptak és a körülményektől függően azt folyósították nekik egy-két évig. Én tizenhárom évesen kaptam ösztöndíjat, és tizenöt évesen már szerződtek is.

— Kik voltak akkor még veled együtt ilyen „balett-kislányok”?

— Kik is? Például Vera Ilus, Harangozó Gyula későbbi felesége. Rá jól emlékszem... Azután Horváth Mancsi...

— Meddig tartott a tanulás Józsa Rózánál?

— Hát ez nem olyan tanulás volt, mint amilyen ma a Balett Intézetben folyik. Csak úgy gyakoroltunk, és aztán egész hamar betettek bennünket kisebb-nagyobb szerepekbe. Emlékszem, hogy csak pár hónapja voltam bent az Operában, amikor már az Aidában táncoltam. Néger gyerekek voltunk, a pofikánkat feketére festették, a kezünkre fekete kesztyűt húztak. Nyolcan táncoltunk, négyen-négyen két sorban és a részlet végén bukfencezve jöttünk előre a színpad elejéig. Drága édesanyám is ott volt, nemcsak miattam, hanem mert ő szinte minden előadásra elment, olyan nagyon rajongott az operáért. Arató bácsi, aki főportásként hatalmas bundában, nagy sapkában, bottal — olyan volt, mint az orosz cár — mindig ott állt az árkádok alatt. Amikor meglátta, hogy anyukám jön föl a földalattitól, már nyúlt a zsebébe, és adta oda neki a jegyet. Kost was kost, az nálunk nem számított! Szegény Arató bácsi... emlékszem, hogy a háború után Székely Mihály kapta meg a bundáját, mert nem volt kabátja. Szóval, anyukám ott volt

20

ezen az előadáson is, de mint sohasem, akkor sem dicsért. Csak azt jegyezte meg, hogy lyukas kesztyűben mentem a színpadra, és így látszott, hogy nem vagyok fekete. Igaza volt, így egy művésznő nem mehet ki a színpadra.

— Milyen balettekben léptetek fel?

— Emlékszem egy olyan balettre, melynek címe ez volt: Az ezüst kulcs. Ezt — ha jól emlékszem — Brada bácsi, Brada Ede tanította be. Azt már nem tudnám megmondani, hogy miről szólt, de arra emlékszem, hogy én hoztam be piros bársonypárnán azt a bizonyos kulcsot. Mondhatom, óriási szerep volt!

— Ezekre a balettekre már alig emlékszik valaki...

— Jaj, hát rengeteg olyan balett ment a húszas-harmincas években, amelyekről talán már nem is tudtok. Például a Babatündér, amelyet többször is átdolgoztak. Ez is az első olyan balettek közé tartozik, amelyben szerepeltem. Ha jól tudom, ez a legkorábbi verzió volt, amelyben szerepeltek fehér „bébék” és rózsaszín „bébék”, vagyis ilyen babák, és én mindjárt rózsaszín voltam, az már komolyabb feladatot kapott. A Babatündért aztán sokszor áttanultuk. Az egyik változatban Szalay Karola alakította a főszerepet. A történet szerint egy játékboltban a különböző, szebbnél szebb babák megeleve-

nednek. Emlékszem, egyszer Bordy Bella és Csányi Laci táncolta a magyar babapárt, Kálmán Etelka a tirolit, Lakatos Gabi a spanyolt. Mi meg a Suba Gyuszival egy parasztházaspár voltunk, akik a gyerekeknek babát akarnak vásárolni... Na, és volt egy édes jelenet... Emlékszem, akkor jött divatba a Mikiegér figura, és egy ilyen Miki-gér is szerepelt a darabban. Ezt Mátrai Moser Irén alakította, olyan helyes kis fülekkel és álarccal az arcán. Az egyik próbán ezt a Mikiegert „fölhúzták”, eltáncolta a maga részét, és amikor a végén össze-csuklott, hátul úgy csináltak a többiek, mintha egy macska nyávogna: Miauuu! Ez a szegény Kenessey Jenőnek annyira megtetszett, hogy könnyörögni kezdett: este ismételjétek meg a „mutatványt”. Tóth Aladár pedig — akkor ő volt az igazgató — úgy nevetett, hogy ráesett a páholy könyöklőjére...

— Ez nem Cieplinski változata volt?

— De igen, tényleg ő csinálta.

— Mielőtt Cieplinskiről beszélénk, a sajtóanyagban találtam egy képet, amelyben egy orosz táncot adtok elő a Diótörő egyik változatában.

— Igen, na várjál csak, ez valamikor 1928 körül lehetett, és hatan táncoltuk. Várjál, várjál... kik is? Nekem a Harangozó Gyuszi volt a partnerem, és akkor még táncolta Almási Sári, Kőszegi Feri, Raksányi Juci és Nádas Imre.

(Folytatjuk)

Visszapillantó

21

A Herczeg Ferenc által szerkesztett, az idősebb generáció emlékeztében még élő Új idők c. irodalmi hetilap 1908-as (!) írásaiban nosztalgizva akadtunk rá az alábbi morbid, de mégis kissé humorosan filozófikus novellára, Gábor Andor tollából.

A halál vizitel

A Halál elegáns gérokkot viselt, kiűnően vasalt, és pompásan a lakkcipőjére simuló nadrágot. Fején karcsú cilinder fénylett, s szájában egyiptomi cigaretta füstölgött. Amikor cilinderét letette az ébenfa pianínóra s a puszta koponyából kiállt a cigaretta, Benedekben hirtelen iskolai emlékek ébredtek fel. Természetrajzi óra után, amikor a tanár elhagyta már a termet, s a magyarázat tárgya, az ember (Homo Sapiens) koponyája ott maradt az asztalon, valamelyik osztálytársa egy cigarettavéget dugott a fogai közé. De ennek a Halálnak ragyogóan fehér fogai voltak és a cigaretta égett is a szájában.

A különös látogató leült az egyik karosszékre, egyik lábát a másikra vetette, és halk, nem is kellemetlen hangon megszólalt:

— Jó estét. Szabad kérem egy hamutartót.

Benedek készséggel fölkelte az íróasztal mellől, a Halál elé tolta a vékonylábú asztalkát, amelyen a dohányzószerviz állott; a csontember leverte cigarettájáról a hamut, és Bene-

dek visszaült helyére, hogy most már kissé elcsodálkozzék a furcsa viziten. Kihúzta óráját, és rápillantott.

— Igen — szólt a Halál — csakugyan éjfél van. Ha nem azért jövök, hogy magammal vigyem, akit meglátogatok, mert olyankor, önök jól tudják, nem kötöm sem napszakához, sem időhöz magam, ha tehát csak vizitbe jövök, betartom azt az időpontot, amelyet az önök fantáziája szabott meg számomra; vagy számunkra, mindannyiunk számára, akik önökön túl vagyunk, illetve nem vagyunk.. Mert, őszintén szólva, mi egyáltalán nem is vagyunk s csak önök kényszerítenek bennünket arra, hogy legyünk. Önök, emberek, a legfurcsább istenteremtései. Nem érik be azzal, amit szemükkel látnak, fülükkel hallanak, nem elégszenek meg azzal, hogy mikroszkópot és teleszkópot szerkesztettek, amivel a közel fekvő kis dolgokat és a távolba vesző nagy dolgokat is megtekintik, hanem még ezen felül kigondolnak maguknak mindenféle egyebet.

A Halál cigarettája beszéd közben elaludt. Gyufát vett fölt tehát és újra meggyújtotta. Mivel az íróasztal vilámlámpáját (!) piros ernyő borította, az egész szobában rőt félhomály borongott és az égő gyufa ott a cigaretta előtt, a szem- és orrüregen át bevilágított az üres koponyába. Miután a cigaretta égett, a halál folytatta:

— Itt vagyok például én, aki szintén nem-vagyok. Önök élnek. Hogyan, miképpen élnek; nem tudták

22

kideríteni még, pedig törték rajta eleget a fejüket. Aztán megszűnnek élni, de ennek a hogyanját már nagyon jól ösmerik. Bocsnát a száraz tudákosságért, csak éppen konstátálom a tényeket. Nos, önök, noha kitűnően látják azt a folyamatot, amit meghalásnak neveznek, mégis, tetejébe, kigondoltak engem, mint önálló lényt, akit Halálnak mondanak és nagybetűvel írnak. Nem is ütközöm meg azon, hogy amikor engem elképzelték, a fantáziájuk, mint rendesen, nagyon szűkkörű volt, és nekem is emberi alakot adott. Mondom, nem ütközöm meg rajta, mert önök Istent is embernek képzeltek. Fehér szakállas öregembernek. Az angyalokat fürtös fejű, gyönyörű arcú embereknek. Az ördögöt kecskeszakállú, lólábú embernek. S engem sem tudtak másként kialakítani. Csak a húst, meg a bőrt vették le önmagukról, s a csontvázukat hagyva meg nekem, azt hiszik, hogy ez már én vagyok. Ismétlem, ez az antropomorfia csöppet sem meglepő, és meg kell jegyezmem, hogy csupán a temetkezési módon alapul. Önök a földbe temetnek és így van alkalmuk csontvázakat látni. Ha megmaradtak volna a halottégetés mellett, a görögök és a rómaiak nyomdokain haladva, akkor egy marék pornak képelnének engem. És számomra akkor az az alak volna a kötelező, mert én udvarias vagyok és alkalmazkodom önökhöz... De hagyjuk ezt a témát; szerénységem is tiltja, hogy tovább is a magam személyével foglalkozzam, mindezt csak felvilágosítás és bemutatkozás gyanánt mondtam el önnek, mint intelligens embernek.

Benedek nyugodtan hallgatta ezt az előadást, s mert érdekes és igaz

volt az, amit a Halál mondott, annyira figyelt, hogy megfedkezett a félelemről. A Halál ajka nem is mozgott, a szavak úgy szűrődtek át a fogain, és a szeméből áradtak:

— Önnek nem szabad csodálkozni a vizitemen. Napok óta rám gondol és a legerősebben most gondolt rám, tíz óra óta, amikor megjött a színházból és unatkozott, és érezte, hogy senki, de senki a világon önnel nem törődik. Barátai a maguk szórakozásai után járnak és a szerelme édesen alszik otthon, a férje mellett. Érezte, hogy ön most bátran kivonulhatna a világból, észre sem vennék, hogy megtette; s csak holnapután délelőtt keresnék egy kicsit a szerkesztőségben, ahonnan bejelentés nélkül legfeljebb egy napig maradhat távol, és holnapután délután nyugtalankodnék az asszony, akinek akkorára találkoztól ígért. Ön megérezte, és megengedem, igen jól érezte meg, hogy ez az a pillanat, amikor feltűnés nélkül távozhatik az életből. Holnapután néhányan egy pár könnycseppet nyelnének a vacsorájukkal (de azért vacsorálnának, ez bizonyos), harmadnapra egy-két jó sort is kapna a lapoktól, amin bosszankodnék, mert tudná, hogy a fiúk megint nem erőltették meg magukat, hanem szigorúan ragaszkodtak az általánosságokhoz. A barátai azt mondanák: „Ki hitte volna?”; az ellenségei meghökkennének és azt gondolnák: „Ézt mégsem kívántuk!” — aztán minden a régi kerékvágásba zökkenne, abba a kerékvágásba, amit ön megunt. Az emberek folytatnák a hangos, falánk és goromba életet, az utca ismét lármás és piszkos volna, a színházakban nagyobbára rossz színészek játszanának, többnyire rossz darabokat, körülbelül ingyen publikum előtt. És én rosszul teszem, hogy mindezt feltételes módban mondom el, mert ez va-

lóban így lesz, akár meghal ön, akár életben marad.

A Halál elhallgatott kissé, látszott, hogy fordulatot akar adni a beszédének, de közben a pianínóra nézett, és a nyitott kótát meglátva rajta, csak úgy mellékesen megjegyezte:

— Schumann? Nagyon szomorú melódiák. Inkább ajánlanám a könnyű francia muzsikát. Nem, kérem, azok nem közönséges dolgok, ha vidámak is. Vidámnak lenni — finoman — nem is olyan könnyű, mint ahogyan sokan képzelik.

Aztán visszatért a témájához:

— Akár meghal ön, akár életben marad... De ön nem hal meg. Ne is töprengjen tehát azon, hogy az íróasztala jobb fiókjában lévő apró, browningot használja-e, amit Londonból hozott, s aminek kezeléséhez nem is ért túlságosan; vagy a bal fiókban lévő bulldogot, ami egyszerűbb, s amivel bánni is tud. Ne válogasson. Ön életben marad, mert ön nem kell nekem. Egyszerűen nem fogadom be a magam csöndes országába, amint már látogatásom elején hangsúlyoztam, hogy csak azért ragaszkodom a vizitnek ehhez a hagyományos órájához, mert nem szándékozom magammal vinni önt. Nem mintha a fegyver csütörtököt mondana, mert egyrészt komoly fegyver sohasem mond csütörtököt, másrészt komoly ember nem restelli másodszor, esetleg harmadszor is meghúzni a ravaszt, hanem mert csak akkor sikerül a meghalás, ha én is akarom. Tehát a golyó félremenne, aztán hosszú betegség, láz, fájdalmak következnének, és a lassú visszavezetés az élet vizeire. Ön nem kell nekem, mert most még csak a nagy Mindegy állapotában van, vagyis csak annyit érez, hogy mindegy; él-e, meghal-e? Önt az élet nem csábítja, a halál nem riasztja. Az élettől nem vár, a halálban

nem remél semmi különöset. Ön, hogy üzleti kifejezéssel éljek, egy nyugalmas, sem jól, sem rosszul nem menő üzemet akar beszüntetni, amin nem nyert ugyan, de nem is vesztett, ami önt szimplán nem érdekli. És ez a közömbös állapot fáradt unalmat, szinte ostoba petyhüdséget idéz fel önben, amitől megszabadulni kellemes, de amivel el lehet élni száz esztendeig. Ez — bocsásson meg, hogy ismét tudóssá unalmasodom — olyan kultúr-érzelem, ami az önök túlfejlődöttsége mellett bizonyít. Önök között már nagyon sokan vannak, akiknek nem kell egész napon át tülekedniük a mezítelen megélhetés, étel-ital után, akiknek tehát bőségesen jut idejük az élet kritikájára is. Ön is közülük való, tehát nem az én emberem. Nekem lehullásra megérett emberek kellene.

A Halál gúnyosan mosolygott, de Benedek ezt nem vette észre, mert hiszen a Halálnak nem volt arca, és nem voltak arcvonásai. De aztán a szavak hangosabban, szenvedélyesebben ömlöttek a koponyából:

— Hohó, barátom! Én nem engedem magam annyira belefogni a kultúra szekerébe, hogy közönséges kényelmi eszköz legyek! Én a régi, nagy, határozott érzésekhez ragaszkodom, én konzervatív vagyok. Én vagy megváltok, vagy erőszakoskodom. Önt még nem hajszolta meg az élet, mint a kopók a vadat, nem gyötörte és nem korbácsolta meg, nem vert a testen véres és tépett szélű sebeket, nem tette a szívét ijedten és szabálytalanul dörömbözővé, nem oltott az agyába örült lázakat, hogy lihegő szájjal, kitért karokkal, bomlottan szaladna felém. Nem csalta meg, nem játszotta ki

24

mindenki; meg nem rugdosták, gúnykacajjal körül nem hahotázták, ki nem fosztották, porig nem alázták, hogy ronggyá hasogatott lélekkel roskadna a lábam

elé. Ha így volna, megváltanám, de mert nincs így: ön nem kell nekem.

És a másik eshetőség sem az öné. Önt még nem érdemes erőszakkal magammal hurcolnom. Nem kapcsolódott még bele úgy az életbe, hogy csak kínos sajjással tudna tőle elszakadni. Ami jó itt, az emberek között van, abból önnek még elég nem jutott. Sem arany, sem asszony, sem siker. Önt még nem kovácsolta magához az élet, ön csak fut mellette, de nem vált eggyé vele. Nem is élt annyit, hogy fájdalmasan érezné az élet értékét. Ha majd ezer szál kötözi ide, ha majd gyötrelmes lesz önnek csupán az a gondolat is, hogy én jelentkezhetek, akkor — jelentkezni fogok. És hogy ezen a mostani hangulatán keresztülvergődjék, csak azt ajánlhatom önnek: igyék, vagy játszószék; ezek rút szenvedélyek, de szenvedélyek, és tartalmat adnak az életnek. Hamar elzüllesztetik, és így könnyen eljuthat az első kategóriába, amit felállítottam, vagy véletlenül a másodikba is. Vagy dolgozzék lázasan, s ha eljut valamihez, mégsem jut el semmihez, akkor ismét elérte a második, esetleg az első kategóriámat.. Akkor megérkezem, de most, mert ez a látogatásom úgyszólván tovább nyúlott a kelleténél, távozom.

A Halál letette a cigarettavéget a hamuba, fölkelte (Benedek mintha csontzörgést hallott volna), fölvette cylinderét, meghajította magát és köszönt:

— Jó éjt, barátom.

És csendesen elment.

Benedek pedig ült az íróasztal mellett, a jobb és bal fiókra gondolt, majd ezt mondta magában:

— Azt hiszem, gyáva vagyok, és megint egy esztendei haladékos filozofáltam ki magamnak. Pedig a vége mégis csak az lesz. Mert nagyon, nagyon, nagyon unatkozom!

Ugorjunk egy kissé előbbre évszázadunkban. Márai Sándor 1944-ben írt naplóját olvasva sokszor úgy érezzük, mintha a mai napokat megkeserítő, nyugtalanító tevő eseményeket, jelenségeket ostorozná a szerző. Néhány sornyi gondolatfoszlányok ezek, amolyan „inter arma silent musae”, termékek, mivelhogy valóban, Budapest bombázása közben fogantak meg benne ezek a spontán, nem mélyértelműnek szánt, ám mégis súlyos gondokkal-gondolatokkal teli „üresjárat” agyi petárdák.

„Basic English... Módszer, közös nyelvet adni a világnak, valamilyen nyolcszázszavas közös dadogást, melyen a Bábel tornyát építő emberiség megérti magát, egymást!

Európai ember nem hisz ebben a módszerben. S a többiben sem, mely az európai Bábelt le akarja bomtani. Életünk értelme ez a tragikus nyelvi különbség. Igaz, ez végzetünk is. Közös nyelv nélkül nincs közös Európa. Utoljára a latin volt az a pánt, mely valamilyen szellemi egységbe fogta össze az európai műveltséget. Ez a pánt elszakadt: a nemzeti becsvágy szétszakította. *Közös nyelv nélkül nincs Európa, csak nemzetek vannak, melyek negyven nyelven gyűlölik egymást.*”

„Több türelemmel hallgatni meg az embereket, az ellenfeleket is, mindenkit, aki másképp vélekedik, mint ahogy ezt te helyesnek hiszed. Először is nem biztos, nincs-e igazuk? Aztán nyugodj bele, hogy az emberek más módon akarnak eljutni a boldog-

sághoz, s a boldogtalansághoz is, mint te azt helyesnek véled. Az embereknek joguk van a tönkremenéshez is. Segíts, ha tudsz, rajtuk és magadon, de ne vitasd ezt a jogukat.

„Tudunk-e Svédországot, Dániát csinálni Magyarországból, vagy pedig afféle macedonföld lesz belőle? Van-e idő és ember hozzá, hogy Svédországot, Dániát csináljunk belőle? Ez itt a kérdés.

Magyarország elnáciasodását hosszú időn át háromszáz ember akadályozta meg: köztük néhány régi arisztokrata. De ugyanez a garnitúra már nem alkalmas arra, hogy megakadályozza Magyarország elbalkanizálódását (!). Ezt csak öntudatos, művelt polgárság tudja megakadályozni, tehát egy emberfajta, amely nálunk teljesen hiányzik (!). Az elmúlt huszonöt év kontraszelekciója (!) tudatosan szorította hátra a kísérleteket, melyek demokrata középosztályt akartak nevelni — mindenkinek gyanús volt, zsidóbérenc, vagy titkos bolsevik (!), aki demokrata nevelésről szólt. Most pontosan ez a réteg hiányzik”.

„Délelőtt elszámol kiadóm. A könyv most kelendő árucikk — nem csak élmény és olvasmány, hanem egyszerű áru, melyet az emberek jobb híján vásárolnak —, s elmúlt esztendei munkám fejében tisztességes összeget utalnak át címemre, olyan összeget, melyből megélhetnék egy esztendeig. Ebből az összegből egy fillér sem az enyém; elviszik adóba (!), különösen most, mikor feltalálták, hogy hat évre visszamenőleg „hadinyereségadót” kell fizetni. Nem volt ugyan semmiféle „hadinyereségem”, s egyetlen fillért nem kerestem, amit nem a közönség fizetett meg nekem, önként, munkáért; de ez mindegy. Az sem számít, hogy az elmúlt hat évben egyszer már pontosan kifizettem

minden adómat.

Ami lényeges, hogy az állam elveszi minden keresetemet, nem tartalékolhatok semmit betegségem, vagy öregségem idejére — megbüntet azért, hogy az elmúlt években szorgalmas voltam, dolgoztam, százsszázalékosan bevalloztam keresetem és adót fizettem. Mindezt elgondolkoztató, különösen most, mikor a bolsevisták háromszáz kilométerre vannak a magyar határtól.

Úgyszólván abból kell élnem, amit valahogyan le tudok csípni jövedelmemből; összjövedelmem nyolcvan százaléka adóba s közterhekre megy el, s ami marad, azt megterheli még rengeteg családi és társadalmi kötelezettség. Mindezt átgondolom és jókedvű leszek. Nyilvánvaló, hogy a kapitalizmus ismert formáinak vége; s ez nagy baj. Majd élünk, zsebből a szájba, ahogyan lehet, s lehetőleg semmivel sem törődve és jókedvűen, s csak olyan munkába kapva, mely gyönyörűséget szerez az írónak. Ez rendben lenne, csak éppen ebben a társadalomban, ahol nincs módos tartalékot gyűjteni betegség, öregség, elfáradás esetére, nem gondoskodnak rólam e balesetek bekövetkezésekor; s ez már kevésbé vigasztaló. *S mit gondolnak, mi lesz, ha az emberek nagy tömege az egyéni vállalkozást kezdi úgy látni majd, mint cselekményt, melyet az állam büntet”?*

„Magyarországon nincs kétféle emberi garnitúra: nincs jobb és baloldali elit. Csak egy emberi garnitúra van, s ha e néhány embert elviszik internáló táborba: az ország nagyon hosszú időre megszűnt Európa szerves része lenni.”

26

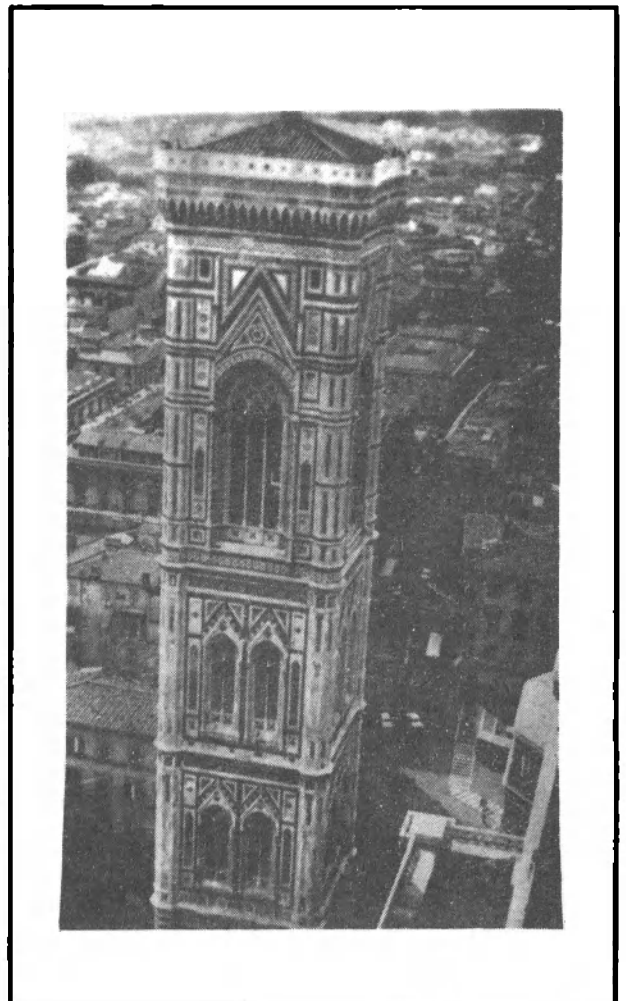
Szabó Lászlóné A román kor művészete

Amikor az ember hallja, vagy olvassa a román kor, vagy román stílus kifejezést, óhatatlanul Románia jut eszébe. Mivel a valóságban ez igen messze esik a tényektől, röviden elmondjuk, amit erről a korról tudni illik.

A román kori művészet Nyugat-Európa érett középkori művészete. A kifejezés utal a stílus néhány fontos összetevőjére, azaz arra a rokonságra, mely a román nyelvek (spanyol, francia, olasz) keletkezéséhez, alakulásához fűzi. Ezek a nyelvek a latin és germán hódítók nyelvi elemeinek keveredéséből jöttek létre.

A román stílus maga az antik római hagyományok és a betörő „barbárok” tradíciójának összeolvadásából jött létre. Teljesnek nem lehet nevezni az összeolvadást, mivel mind a mai napig találunk olyan elemeket, amelyeket egyrészt rómaiaknak, másrészt germán eredetűnek mondhatunk. Mindezek mellett érezni lehet a bizánci, az

iszlám és az örmény művészet hatását. Ezek azok a hatások, amelyekből kialakult az az egységes alapforma, amelyet román stílusnak nevezünk. Eredetileg a 8–13. század valamennyi nyugat-európai stílusirányzatát így hívták. A későbbi kutatások

Giotto campanilléje Firenzében

alapján kiderült, hogy a 8. század végétől a 10. század elejéig a karoling művészet, majd a 10. század Ottó-kori művészete önálló korszak. Ennek a két periódusnak a során következett be az elszakadás az antik építészettől, és kialakultak a korszak sajátos formái. A román művészet rendkívül gazdag helyi stílusokban és egyedi formákban. Időhatárai változnak országonként. Általában a 12. századot mondhatjuk fénykorának. A stílus legter-

A lébényi r. k. templom

mékenyebb korszaka 1050—1150 között volt.

A helyi iskolák kialakulása szoros kapcsolatban állt a politikai változásokkal. A román kor művészete döntően a keresztény hitet szolgálta, de az egyházi és világi hatalmasságok állandó harcot vívtak az egyeduralomért. Az ellentétek harca ösztönzőleg hatott a művészetre. A templomok és kolostorok építtetői és adományozói elismerték a keresztény uralom eszméjét, mégis egymással versengve hozták létre azokat a műalkotásokat, amelyekben az eszme megtestesül. A közös keresztény hit egy nemzetközileg elterjedt stílus alapja lett. A társadalmi rend a hűbéri viszonyon alapult, amelyben a császárnak éppúgy megvolt a határozott helye, mint a fejedelemnek, a pápának, a püspöknek és a szerzeteseknek.

A művészi hatások a tanult emberek számára ismerős latin nyelv közvetítésével, valamint az utazások révén jutottak az országhatárokon kívülre.

28

Tallózás külföldi vakügyi irodalomból

Kristiane Liedke

Művészet az iskolából

(A *Gegenwart c.* testvérlapból, Pálfi Ferenc fordítása nyomán)

A társadalmi tudat formáinak rendszerében a művészi tudat különleges helyet foglal el. Elsősorban az ember érzelme felé fordul. Az objektív valóság tükrözésének folyamatában a gyakorlathoz közelálló és a gyakorlatot megváltoztató ész jön létre. A vakiskolában is ki kell használni minden lehetőséget — a látássérülés ellenére — az értelem és az érzelem közötti viszony olyan irányú befolyásolására, hogy ez a munka az összes egyéb tantárgy hasznára váljon.

A pedagógiai cél nemcsak az életrevalóságra való nevelés, nemcsak a tudás képességének közvetítése, hanem törekvés az egész ember habitusának kibontakoztatására a személy minden képességével egyetemben. A

gyermekkorban az alkotás területén való fejlődést eredményesen lehet elősegíteni.

Az esztétikai nevelés és képzés felelősségteljes pedagógiai tevékenység. Keresni kell az utat, hogy ne csak a kultúrához, és annak társadalmi összefüggéseihez jussunk el, hanem a minden ember számára alapvető érzékszervi tapasztalatokhoz, élményekhez is. A környezet megismertetése során a vak gyermeknek művészileg kialakított testformákat és tárgyakat is mutatnak, kifejlesztve ezzel a taktilis appercepció, vagyis a tapintószervi ismeretbefogadás képességét.

A művészi szemlélet azonban nem korlátozódik csupán az ábrázolt tárgy tartalmának befogadására, megismerésére, hanem a kialakított forma érzelmi átélés útján való megközelítését is cé-

lozza. Az önálló alkotómunka egyik jellemzője a környezet megváltoztatása, más vetületből való szemlélete a mindennapi látásmóddal, tapasztallással szemben. A művészi alkotás nem zárja ki a hasznos, pragmatikus tárgyak létrehozását; így módon a praktikum és az esztétikum szerencsés ötvöződése jöhet létre. (V. ö.: formatervezés).

A valódi tanulás az anyaggal való játékos bánásmóddal kezdődik. A játék ugyan elsődlegesen nem célirányos, célhoz kötött tevékenység, de mindenképpen értelmes és tanulságos foglalatosság.

Tekintsük például a modellezés gyakorlatában a kerámiamunka és a domboralakítás gyakorlatát. Ennek a tárgynak az oktatásakor a tanulóknak bizonyos nehézségeik vannak a kívánt feladatok megoldásakor. Technikai jellegűek ezek a nehézségek, pl. a látó ember számára magától értetődő nézősíkbeli szemlélet (előlnézet, oldalnézet). Pedagógiai mesterfogással elérhető, hogy a tanulók jártasságra tegyenek szert ennek a fogalomnak a kezelésében, befogadásában. A munkafeladat a következő lehet: egy csempe felületét meg kell változtatni úgy, hogy sík állapotából manuális beavatkozással gyúrható anyaggal és cél-

szerszámokkal térbeli állapotúvá kell alakítani. Ez a feladat igen alkalmas a munkakedv kiváltására, a szabad fantázia kiélésére, az önmegvalósításra. Új munkaeszközök megválasztására is lehetőség nyílik, pl. törött fésűk maradványai, tűk, kanalak stb.

Az egyik németországi vakiskolában alkalmazzák a fenti, esztétikára való nevelés módszerét. A tanulók annyira kedvet kaptak gyakorlatuk során az „igazi” alkotáshoz, hogy iskolájuk falát maguk díszítették ki a maguk által készített csempékkel — meg kell hagyni, hogy nagyon ügyesen, „szemrevalóan”. Kicszerélték egymás tapasztalatait, ötleteit, összehasonlították egymással munkáikat, kölcsönösen buzdítva egymást, gazdagítva ötleltárukat.

A több száz domborműves csempét Németország szerte több helyen kiállították, mielőtt az első csempézett falra kerültek volna. A munka természetesen tovább folyik; az alkotókedv megsokszorozódásával a csempék száma is növekszik, sőt, a tanulók egyéb murális (fal- vagy burkolati díszítés) alkotásokra is kedvet kapnak.

30

Vak költők versei

Farkashalmi Gyula

Töprengés

Ha a mellem a friss levegőre
feszül,

Karomat kikeletre kitárom,

Örökös ragyogás, csupa
rügyfakadás,

Zeneszó, ölelés ez az álom.

De ha hullik a fáról a sárga
levél,

S csak a szél suhan át csupasz
ágon,

Menekülnek előlem a kurta
napok,

S kialusznak az éji világok.

Tapogatva keringnek a hársfa
körül:

Betakargat az éteri illat,

Tavaszom oda már, meg a tűz,
meg a nyár,

De a cél az a távoli csillag,

Ami vonz, ami szép, amitől a
sötét

Elinal, s jön fénnel a holnap.

Direktor Willibald Seher:

November

(Az *Unser Schaffen c. osztrák
testvérlapból fordította: Kas László*)

Zord, gyászos virágot termő
hónap;

Vihar nyargal süvöltve, tarka
tájon,

Színek szűnnek. Sírnak az
erdők fájón.

Szürke napok; nyoma sincs
még a hónap.

Sírvirág-világ: November
hónap.

Dénes Géza

Újra ködben a fák

Ketten együttvéve huszonnyolc évesek voltunk. A szőlőhegy gerincét bágyadt nyárvégi napfény simogatta. Alkonyodott. Körös-körül vasmarokkal fojtogatott a közeledő ősz. Az erdő sárga, lila, rozsdabarna és tűzvörös színekben pompázott, mintha égett volna. A távolban, a faszor végén már ködbe dőltek a fák. S mi ketten, a szőlőhegy tetején üldögéltünk, tizennégy évesek. A lányka egészséges és üde, szép és erős volt. Csodálkozó szeméből, amellyel már az életet kezdte kutatni, merész vágású szájából, melyen az érlelődő csókok pihentek, szép fehér húsából, amely arányosan oszlott el idomain, már kezdett kisugározni a női titokzatosság. Kislányos hanyagsággal ült a fűben, mintha fittyet hányt volna az ismeretlen életnek, a könnyörtelenül közeledő ősznek.

— Voltál-e már szerelmes? — kérdezte.

Hirtelen jött a kérdés. Mit feleljek rá? Tizenkét éves koromban „halálosan” beleszerettem a tanítónőmbe, de úgy takartam ezt az érzésemet, mint gyilkos a bűnét.

— Sohasem voltam! — feleltem.

— Akkor te nem is tudod, hogy mi a szerelem.

— Dehogynem! Azt jelenti, hogy egy lány, meg egy fiú szereti egymást.

Gúnyosan felnevetett.

— És a többit nem tudod?

— Nem! — s éreztem, hogy az arcom úgy ég, mint a parázs.

— Esküszöl?

Lelkiismeretem fölneszelt, hogy vajon hazudnék-e, ha...

— Esküszöm!

Kibuggyant a számon, utána csend lett, s a nagy csendben csak néztük a közelgő ősz, a csupa színvarázsban pompázó szőlőhegyet.

Aztán teltek a napok, hónapok és évek, túléljük az embertelen, emberek által csinált háborút, és máris nagyok lettünk.

S most, hogy újra nyakunkra telepedett az ősz, és a régi faszor végénél már látszik a köd, eszembe jut ez a régi délután, amikor az életnek ezt az irdatlan problémáját, a szerelmet akartuk mi ketten, tizennégy évesen megfejteni. És ugyanúgy érzem ma is a pirulást az arcomon, s valami visszanező bánattal felsóhajtok: bocsássa meg a világ azt az első hamis „Esküszöm”-öt, mert igen, én is tudtam a „többit”. Őt pedig tüntesse ki a világ, mert bölcsebb, nyíltabb szavú volt nálam. Az élet adjon meglévő kitüntetései mellé még jó párat, annyit, amennyit csak megérdemel. Most kiváló tanár, iskolaigazgató-helyettes, három gyermek anyja. Kisleánya éppen azon az őszön lesz tizennégy éves; lehet, hogy valakivel ő is keresi az élet értelmét, a szerelmet és azt a bizonyos „többit”.

Így jön és megy az élet. Mindenki tizennégy éves egyszer, fölbukkannak előtte a titkok, majd aztán megfejtődnek vagy finoman, vagy durván-nyersen, és észre sem veszi, máris átrohant felette az élet.

Aztán minden elmúlik, eltűnik valahol. Mint a faszor végében álló fák a ködben.

32

Kitekintő

(Megjelent a Reform c. lap
1990. szeptemberi
számában.)

Úgy nyúlkálnak, mint a manilai csodadoktorok

A kecskeméti rendőrség egy nem mindennapi akción vett részt a nyáron: kuruzslók, boszorkányok csapatát, az emberi testben kézzel és ujjakkal manipulálók különleges képességű „varázslók” különítményét akarták ártalmatlanná tenni. Kiderült, az „oroszk” hatásosan végzik elképesztő gyógyító tevékenységüket, orvos is akad közöttük, és még egy rendőrt is kezeltek, nem lebecsülendő sikerrel.

Újabb szovjet megszállás

A szovjet katonai alakulatok éppen hogy csak kivonulóban vannak Magyarországra területéről, ám az ún. szovjet extraszenszek — azaz csodadoktoroknak is nevezhető emberek — tucatja érkezett Magyarországra, igaz, ugyancsak ideiglenes jelleggel. Eme gyógyító emberek behívásában egy bizonyos Petermanné Soltész Ágnes működött közre, aki mint végzett gyógypedagógus, egykoron gyengénlátókkal és oligofrén gyerekekkel foglalkozott. A közelmúltban

azonban a Szovjetunió magyarországi nagykövetségén találkozott egy Fatima keresztnévre hallgató asszonnyal, akiről a társaságban többen is tudni vélték, hogy ő egy extraszensz, pontosabban szólva „narodnijcelityel”, még érthetőbben: népgyógyító. Fatima asszony és jó néhány társa Kijevben egy klinikán, szervezett körülmények között foglalkozik gyógyítással azóta, amióta felfedezték magukban a különleges képességet. Ez a képesség éppen olyan, mint amilyenel pl. a hazánkban egyre kitüntetőbb népszerűségnek örvendő Uri Geller rendelkezik, vagy mint a közelmúltban ugyancsak mindnyájunkat elámuló Ignatyenko.

Tehát arról van szó, hogy a szovjet extraszenszek az emberi szervezet hét „csakráján” keresztül lépnek be energiájukkal az emberbe. Nevezetesen a homlokon, a tarkón, a szíven, a farcsigolyán keresztül, valamint a köldök környékén három ponton. Ha az energiát ily módon bejuttatják a szervezetbe, az általuk észlelt energiaáramlás pillanatokon belül megmutatja, hogy hol nem stimmel valami. Ugyanis, ha az energiaáramlás megszűnik — azaz komoly akadályba

ütközik —, a szervezet betegsége is komolyabb. Ilyen esetben fordulnak elő a daganatok. Ha viszont az energiaáramlás megfordul, bár kisebb bajok lehetségesek, de nagy gond garantáltan nincs. Persze nemcsak ezeknek a megállapítására képesek ezek az extraszenszek, hanem szabad szemmel látják a minden embert körülölelő aurát, azaz védőburkot, amely, ha egészségesek vagyunk, kékes-lilás, ha nem, egyéb színű, illetve gyakran kórosan leszűkül, tehát szinte láthatatlan. Visszatérve azonban Fatima asszonyra és társaira: Ők ezen a bizonyos kijevi klinikán évek óta nagy sikerrel gyógyítják a mindenféle problémával hozzájuk fordulókat. Amikor arról faggattam őket, hogy ezt a gyógymódot miként voltak képesek elismertetni a hivatalos szovjet egészségügyi körökben, azt felelték: „Ahol nincs elég gyógyszer és orvos, továbbá nem áll távol a nemzeti kultúrától a természetgyógyászat, nos, ott ez nem ütközhet különösebb akadályokba. Én és társaim úgy gondoltuk, hogy a bennünk lévő különleges képességekkel nem kanalat fogunk hajlítgatni, mint Uri Geller, noha bizonyára arra is képesek volnánk, hanem gyógyítunk”.

A történet Magyarországon folytatódott, még pedig úgy, hogy Petermanné Soltész Ágnes segítségét ajánlotta Fatima asszonynak és a vele együtt érkezett Volkov doktornak (végzettségét tekintve orvos), hogy Magyarországon is tegyék próbára képességeiket. Igaz, a szovjet extraszenszeket első látásra megijesztette, hogy a magyar mentalitástól igen távol áll pl. a természetes gyógynövé-

nyek használata. A magyar ember már csak olyan, hogy szívesebben bekap pár szem gyógyszert, semmint a sokkal hatásosabb gyógyfüvet használja bajára. A történet folytatásaként az idén februárban megalakult az Elixir Közkereseti Társaság, amely kifejezetten egészségügyi és természetgyógyászati segítséget akar nyújtani az arra rászorulóknak, de úgy, hogy nagyban épített a szovjet extraszenszek ámulatba ejtő képességére. A frigy azonban nem tarthatott soká, ugyanis a szovjet vendéggyógymunkások soknak találtak a rájuk kivetett rezsit, már pedig őket sem ejtették a fejükre, a pénzük-nél akarnak maradni. Mi több, berkeken belül is adódott némi konfliktus, mert Volkov doktor számára pl. kiderült, hogy ő egyedül is képes boldogulni. Így aztán ő, mint bioenergetikus orvos önállóan megkezdte a gyógyítást, míg Fatima asszony szinte az egész kijevi csapatát magával hozta. De mert Magyarországon természetesen egy ilyen fajta, első ránézésre kuruzslásnak tűnő dolog engedélyköteles, a magyar partner, Petermanné Soltész Ágnes engedélyért folyamodott a Szociális és Egészségügyi Minisztériumhoz. Május végén dr. Pordán Endre minisztériumi főosztályvezető a következő állásfoglalást adta írásban: „...Egészségügyi tevékenységnek csak azok a szolgáltatások tekinthetők, melyek végzése egészségügyi szakképesítéshez kötött. Az ön által körülírt bioenergetikai kondicionálás végzésére jogosító egészségügyi szakképesítés jelenleg

34

nincs, így az nem minősül ...egészségügyi szaktevékenységnek ... A manuálisan végzett bioenergetikai kondicionálás során nem folytathatnak diagnosztizáló, gyógyító-terápiás tevékenységet, mert ezek végzéséhez már szakorvosi képesítés szükséges." Igen ám, csak hogy Volkov doktor szakorvos, rá tehát a minisztériumi állásfoglalás eme utolsó kitétele nem vonatkozik. A többiekre vonatkozólag, akik a legkülönbözőbb szakképesítéssel rendelkeznek — egyikük műszaki egyetemi oktató, másikkal festő, a harmadik biológus stb. — ugyancsak nem elég egyértelmű az idézett levél.

Valószínűleg ők is így gondolták, hiszen fogták a sátorfájukat, és városról városra turnéztak hazánkban. Előbb csak előadásokat tartottak természetgyógyász klubokban, természetesen nagy szenzációt keltve. De a nyár derekán Kecskeméten ütöttek tanyát, ahol olyan gyorsan elterjedt a hírük, hogy mindmáig naponta több tucatnyi ember szeretne a kezeik közé kerülni, de 15—20-nál többel nem igen tudnak foglalkozni. Ez idő szerint Kecskeméten 8 extraszensz működik. És hogy miből áll a kezelés? Az első találkozás alkalmával bioenergetikai szempontból feltérképezik az adott szervezetet és végeznek egy ún. kondicionálást. Mindezt a betegnek ruhában kell és lehet végigcsinálni, 1000 forintért. Minden további kezelés 500 forintba kerül. De ha nagy a beteg baja, vagy kisnyugdíjossal van dolguk, ingyen is ellátják a szükségnek megfelelően.

A kérdések kérdését persze a végére hagytam, azt ugyanis, hogy mit tudnak ezek az itt állomásozó extraszenszek. Egyikük pl. megszünteti a rövidlátást. Képes visszafordítani a kóros bőrelváltozást, másikkal szinte napok alatt felülkerekedik a gyógyszerallergián; van közöttük olyan, aki szabályozni tudja a vérnyomást, a kóros szívritmuszavart, aztán egy következő az asztmát küzdi le sikeresen, de a csoportban olyan különleges képességű ember is akad, aki a dadogást, a hallászavart szünteti meg, és persze a gerincbántalmak, a stressz, a pszichés zavarok, valamint a jóindulatú daganatok minden külső beavatkozás nélküli gyógyítására is képesek.

Helyzetük, amíg valamilyen hivatalos szervezetbe nem integrálódnak, egyáltalán nem rózsás. Például Kecskeméten, alighogy elkezdtek tevékenységüket, a helyi rendőrség különítménye megszállta rendelőjüket, és azzal fenyegette meg őket, hogy kitoloncolják teherautókon a jövevényeket, egészen a magyar—szovjet határig szállítva őket. Nos, az újabb hírek szerint nagy baj nincs. A kecskeméti rendőrök megbékéltek, a város betegei nagy előszeretettel költik a legendát róluk, úgy, hogy ez az ideiglenes szovjet megszállás vélhetőleg messze nem fog annyi bajt hozni ránk, mint az a korábbi, több évtizedes.

(Szerkesztőségi megjegyzés: a fenti leírás 1990 szeptemberi állapotot tükröz. Akit a gyógy mód komolyan érdekel, annak tanácsos előbb érdeklődni a helyi illetékes szerveknél.)

Pis Mátyásné

Kötésminták

35

Rusztikus csavarás: (Betétminta gyakorlottaknak) — 20-szal osztható szemek. Maga a minta 16 szemből áll.

1. 8 sima, 3 fordított, 4 sima, 3 fordított, 4 sima.

2. 4 fordított, 3 sima, 2 fordított, 3 sima, 4 fordított, 4 sima.

4., 5., 7., 9. Megegyezik az első sorral.

4., 6., 8., 10. Megegyezik a második sorral.

11. 4 sima, 8 szemet balra csavar (4 szemet segédűn a munka elé helyezünk, 4 sima, majd a segédűről 4 sima). 8 szemet jobbra csavar (4 szemet a segédűn a munka mögé helyezünk, 4 sima, majd a segédűről 4 sima).

12. 16 fordított, 4 sima.

Ferde csikos lyuksoros kockaminta. — 12-vel osztható szemek. Minden páros sor fordított.

1. 1 leemelt, 1 sima, áthúzó, 1 sima, 2 szemet simán egybe lekötök, 1 ráhajtás, 2 sima, 2 szemet simán egybe lekötök, 1 ráhajtás, 1 sima, 1 ráhajtás, 1 leemelt, 1 sima, áthúzó, 1 ráhajtás.

3. 1 ráhajtás, 1 leemelt, 2 szemet simán egybe lekötök, áthúzó a leemelten, 1 ráhajtás, 2 sima, 2 szemet simán egybe lekötök, 1 ráhajtás, 3 sima, 1 ráhajtás, 1 leemelt, 1 sima, áthúzó.

5. 1 leemelt, 1 sima, áthúzó, 1 ráhajtás, 1 leemelt, 1 sima, áthúzó, 1 sima, 2 szemet simán egybe lekötök, 1 ráhajtás, 2 sima, 2 szemet simán egybe lekötök, 1 ráhajtás, 1 sima, 1 ráhajtás.

7. 1 ráhajtás, 1 leemelt, 1 sima, áthúzó, 1 ráhajtás, 1 leemelt, 2 szemet simán egybe lekötök, áthúzó a leemelten. 1 ráhajtás, 2 sima, 2 szemet simán egybe lekötök, 1 ráhajtás,

3 sima.

9. 1 sima, 1 ráhajtás, 1 leemelt, 1 sima, áthúzó, 1 ráhajtás, 1 leemelt, 1 sima, áthúzó, 1 sima, 2 szemet simán egybe lekötök, 1 ráhajtás, 2 sima, 2 szemet simán egybe lekötök, 1 ráhajtás.

11. 2 sima, 1 ráhajtás, 1 leemelt, 1 sima, áthúzó, 1 ráhajtás, 1 leemelt, 2 szemet simán egybe lekötök, 1 ráhajtás, 1 sima.

13. 2 szemet simán egybe lekötök, 1 ráhajtás, 1 sima. 2-szer egymás után: 1 ráhajtás, 1 leemelt, 1 sima, áthúzó. 1 sima, 2 szemet simán egybe lekötök, 1 ráhajtás, 2 sima.

15. 1 ráhajtás, 3 sima, 1 ráhajtás, 1 leemelt, 1 sima, áthúzó, 1 ráhajtás, 1 leemelt, 2 szemet simán egybe lekötök, áthúzó a leemelten, 1 ráhajtás, 2 sima, 2 szemet simán egybe lekötök.

17. 2 sima, 2 szemet simán egybe lekötök, 1 ráhajtás, 1 sima. 2-szer egymás után: 1 ráhajtás, 1 leemelt, 1 sima, áthúzó, 1 sima, 2 szemet simán egybe lekötök, 1 ráhajtás.

19. 1 sima, 2 szemet simán egybe lekötök, 1 ráhajtás, 3 sima, 1 ráhajtás, 1 leemelt, 1 sima, áthúzó, 1 ráhajtás, 1 leemelt, 2 szemet simán egybe lekötök, áthúzó a leemelten, 1 ráhajtás, 1 sima.

21. 2 szemet simán egybe lekötök, 1 ráhajtás, 2 sima, 2 szemet simán egybe lekötök, 1 ráhajtás, 1 sima, 1 ráhajtás, 1 leemelt, 1 sima, áthúzó, 1 ráhajtás, 1 leemelt, 1 sima, áthúzó, 1 sima.

23. 1 ráhajtás, 2 sima, két szemet simán egybe lekötök, 1 ráhajtás, 3 sima, 1 ráhajtás, 1 leemelt, 1 sima, áthúzó, 1 ráhajtás, 1 leemelt, két szemet simán egybe lekötök, áthúzó a leemelten.

36

Közlemények

Közlemények

Hangsúlyya legyen a szónak!

„Játszótársam, mondd, akarsz-e lenni?” — kérdezzük mindazoktól, akik már ismerik, vagy csak ezután érdeklődnek országos műveltségi játékunk iránt.

1991-ben is hívjuk a szövetségi tagokból álló ötfős csapatokat! Jelentkezhetnek klubok, baráti és szakmai közösségek, alkalmi csoportok — megyei szervezetünkön keresztül, ill. önállóan is.

A játék tavaszi elődöntőkből és egy őszi fináléból áll. Témaköreinket nem különítjük el merev határvonalakkal: kérdés lehet minden, ami megválaszolható. Faggatózunk majd a tudományok és művészetek sokszínű világáról, mindennapi dolgainkról. A felkészülést hanganyaggal segítjük!

1991. március 1-ig várjuk a nevezéseket Rózsa Dezső postacímén: 4027 Debrecen, Dózsa György u. 10. II/12. Telefonszáma: (52) 11-400. A levélhez egy db 60 perces hangkassetát is kérünk mellékelni.

„Játsszunk most együtt...” a találkozás örömeért, az ismeretszerzés izgalmáért — és a megérdemelt jutalomért.

A szervezők:
dr. Baranyiné Miks Mária
Rózsa Dezső

A vakok és mozgássérültek megsegítéséért életre hívott Rösler—Morgányi Alapítvány ez évi kamatát huszonegy pályázó nyerte el. Az átadási ünnepséget kedden (november 27-én) a Népjóléti Minisztériumban tartották. A neves operaénekes-balettművész házaspár által három éve létrehozott alapítvány idei kamatából 266 ezer forintot a látássérültek, 240 ezer forintot pedig a mozgássérültek támogatására ítélte oda a kuratórium.

(Magyar Nemzet, 1990. november 28.)

1990 őszén a Magyar Köztársaság kikiáltásának évfordulóján díjkiosztó ünnepség volt a Liget c. folyóirat szerkesztőségében. Ez év nyarán hirdették meg EGÉSZ-SÉG c. pályázatot, melynek célja az ökológia és kultúra kapcsolatának erősítése, a harmadik évezredben alkotó értelmiség szemléletének formálása. Középiszkolások és egyetemisták pályázhattak. A díjazottak között volt Csongrád megyéből Mészáros Krisztina, a makói József Attila Gimnázium IV. osztályos tanulója, a Csongrád megyei szövetség tagja is. Sikerének örülünk, ezúton is gratulálunk neki és további munkálkodásra ösztönözzük.

A Vakok Állami Intézetében, 1146 Budapest, Hermina u. 21. sz. alatt megnyílt a Vakok Napközi Otthona, melynek felavatására 1990. október 9-én került sor. Az ünnepi köszöntőt a Népjóléti Minisztérium helyettes államtitkára, Zám Mária mondta.

A Vakok Napközi Otthona 30 férőhelyes; jelenleg 22 fő veszi igénybe.

A nyitvatartás munkanapokon 8—16 óráig. Társalgószoba, étkező és pihenőszoba áll a lakók, ill. az igénybe vevők rendelkezésére.

A szociális helyzettől függően térítéses, illetve ingyenes ebédet is biztosítunk.

A bejáró gondozottak számára szervezett kulturális műsorokat rendezünk. Hasznos időtöltést tesz lehetővé a tv, rádió, videó, hangoskönyvtár és magnó, valamint a kézimunkaszakkör.

Szeretettel várjuk otthonunkba azokat a vak és gyengénlátó felnőtt sors társakat, akik egyedül élnek, önmagukat nehezen tudják ellátni, de a napi bejárást vállalni tudják.

Helyreigazítás

Lapunk októberi számában, az Elnökségi tudósításban helytelenül közzöttük az OPTON nevű segédeszköz (telefonközpont-kezelők munkáját könnyítő készülék) beszerzési költségét, 2200 forintban. A jelenlegi — helyes értékű — ára tehát: 8000 forint.

A tévedésért olvasóink szíves elnézését kérjük.

Szerkesztőség

Hirdetések

Budapesten, az Árpád fejedelem útja 61. sz. fszt. 2. alatt másfél szobás, összkomfortos, magasszinti öröklakás eladó.

Kis tanácsi lakást beszámítok. Érdeklődni lehet az adott címen levélben, vagy az 1-687-521-es telefonon.

Pomázon 111 négyszögöles, közművesített telek, rajta téliesített, szilárd burkolatos hétvégi faházzal eladó, vagy budapesti kis lakásra cserélhető. A telek vakok számára jól megközelíthető, busztól mintegy 3—4 percre fekszik. Érdeklődni lehet az 1-687-521-es telefonon.

22 éves, vallásos, komoly zenét kedvelő fiatalember hasonló érdeklődésű, gyengénlátó lány társaságát keresi, házasság céljából. Lakáskérdés megoldható. Válaszokat „Csodálatos élet” jelígre a szerkesztőségbe kér.

YAMAHA PS-400 típusú szintetizátor tokkal, transzformátorral eladó. Érdeklődni lehet: Szigeti Sándornál, 1142 Budapest, Kassai tér 28. sz. alatt személyesen, vagy de. 10 órától naponta, az 1-632-625 sz. telefonon.

Eladó két pár kengyelfejes fejhallgató, páronként 300 forintért. Érdeklődni lehet Bori Jánosnál, az 1-476-177 sz. telefonon.

**VÁLLALKOZÓK
FIGYELMÉBE!**

A tiszakécskei
művelődési
központ

**REKLÁMANYAGOK
TERVEZÉSÉT és KIVITELEZÉSÉT
VÁLLALJA**

* CÉGJELZÉS

* LEVÉLPAPÍR

* BORITÉK

* NÉVJEGYKÁRTYA

* PLAKÁT

* SZÓRÓLAP

* HIRDETÉS

**Hatékony
reklám = Sikeres
vállalkozás**
